

H. HONORÉ—LIPTAI:

ÖT PERC

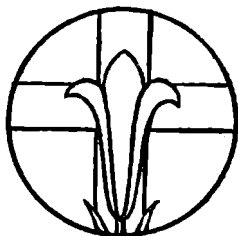
LELKEDDEL

BUDAPEST, 1943

KORDA R. T. KIADÁSA

H. HONORÉ—LIPTAI:

ÖT PERC LELKEDDEL

BUDAPEST, 1943

K O R D A R. T. K I A D Á S A

Nihil obstat. Dr. Stephanus Kosztolányi censor dioe-
cesanus. Nr. 9678/1941. Imprimatur. Strigoniæ, die
31. Decembris 1941. Dr. Joannes Drahos vic. gen.

Nyomatott Korda R. T. nyomdájában, Budapest.

ELŐSZÓ

Kiegyensúlyozott lelkiületű és vonzó tollú lelki ember írásait tesszük le ezzel a kis kötettel a magyar ifjúság olvasóasztalára. Sokan tévesen úgy képzelik, hogy az ifjúság lelki problémái nem terjednek túl a tisztaság kérdésének határán. Ennek a véleménynek találó cáfolata ez az ifjúságnak szánt, sok irányban utat jelölő elmélkedési könyvecske.

Fordítása közben több helyen olyan sajátosan francia ízű részek fordultak elő, amelyeket csak kellő átírás és magyaros alkalmazás után lehetett a magyar fiatal-ság kincseivé tenni. Másutt viszont a két nép viszonyai olyan tökéletesen egyeztek, hogy elegendőnek mutatkozott a „francia” szónak magyarral való helyettesítése.

Bárcsak ezek az egyezések építőkövekül szolgálhatnának egy olyan magyar-francia lelki közeledéshez, amilyenben III. Béla magyarjai gyönyörködhettek a 12. században.

A szerző ötperces elmélkedési sorozata

többi kötetének közrebocsátásánál a jelen kötet fogadtatása lesz irányadó.

Adja Isten, hogy a könyvecske vonzó melegét sok fiatalember tapasztalja egyéni életében és így előfutárja lehessen a lelkekben a folytatásnak.

1941 Mindenszentek ünnepén.

A fordító

BEVEZETŐ

Olyan ifjak, akik már „öregek”, ne olvassák ezt a könyvet: nem az ő számukra készült.

900 méter magasban egy deszkakunyhóban töltöm szabadságomat.

A Miasszonyunk-kápolnára nyíló ajtón át aranyos keretből Lisieuxi Kis Szent Teréz küldi mosolyát, miközben keresztjét gyöngéden rózsákkal övezi.

Mialatt ott kint a viharos eső hasznavehetetlenné teszi a hegyiösvényeket és tető alá kényszeríti az embert, itt állok egy fehér fából készült kiszolgált, öreg oltár lépcsőjén és szántom a papirost. Állva dolgozom, mert a belépőnek szánt első lapot az oltárszekrénnel szemben akarom írni; hiszen itt élt Ő, akinek odaadtam életemet: Tőle a legkisebb részlet sem akarom megtagadni sem itt ezeken a lapokon, sem pedig életem hátralévő részében.

Könyvemet minden korbeli ifjakkal szántam, vagyis olyanoknak, kiknek még „ábrándjaik” vannak és lelkesednek is

azokért; olyanoknak, akik még várnak valamit az élettől és törekszenek élni is azt; olyanoknak, akik az eszménykép fényénél kedvet éreznek magukban a megvalósításra.

Az eszménykép nem egyéb, mint összes emberi képességeink kifejlődése; a fény pedig, a világosság hozzá az Isten Fia, a názáreti Jézus élete és tanítása, aki 2000 évvel ezelőtt a földön élt és szeretetből meghalt üdvösségünkért.

Az ilyen törekvés a lélek erőinek diadalmenete az anyag felett; az ilyen „ábrándok” remélni engedik, hogy a mi modern társadalmunk ifjai nagy dolgokra képesek.

„Audaces fortuna iuvat” — „Bátraké a szerencse”.

Egy nagyszerű alak tüzes lelkesedésében bölcsen, de rettenthetetlenül dolgozott a népi tömegek Krisztushoz hódításán, mire így nyilatkoztak róla: „Ifjúkori vétek, majd átesik rajta.”

Kívánom, hogy az ifjak sok ilyesfajta „vétket” kövessenek el . . . és ilyenfajta „vétek” legyen ez a kis könyvecske is . . .

Hp. H.

AZ ÖTPERCES ELMÉLKEDÉS

ELŐZETES TUDNIVALÓK

Ezt a könyvet nem úgy olvassuk, mint valami regényt.

Rendeltetése az, hogy a hónap minden napján felüssük, mégpedig naponta 5 percre; ezalatt átfutunk egy fejezetet és elmélkedési anyagot merítünk belőle.

De hol olvassuk? — Villamosban vagy az autóbuszon, ebéd után a műhelyben, a templomban, tea előtt, otthon a szobában vagy bárhol másutt egy-egy nyugalmas pillanatban. Elmélkedésre pedig a nap minden szaka alkalmas, csak válasszuk ki a nyugodt perceket és törekedjünk, legalább is akarati nekifeszülés révén elszigetelődni, hogy néhány pillanatra magunkba mélyedhessünk.

„Az ember minden baja onnan ered, írja Pascal, hogy nem tud nyugodtan szobájában időzni”. Ha ez igaz volt a 17. században, úgy még inkább áll 1941-ben, minthogy az élet ma rendkívül rázkódottá, megterheltté, sőt túlterheltté vált.

Az emberek csak úgy hajlandók lenyelni az életet, hogy előzőleg mint valami gyógyszerert alaposan fölrázzák. A bonyodalmak közepette testi, szellemi, erkölcsi képességeink idegileg kimerülnek; ennek megfelelően az orvosok a nevelőkkel karöltve nem győzik sürgetni a csend, a mozdulatlanság és a teljes nyugalom gyógymódját, mert ennek elmaradása esetén a társadalom rövidesen terjedelmes elmeegógyintézetté fog átalakulni.

A világnak mérhetetlen szüksége van a magábavonulásra.

Az évi lelkigyakorlat egymagában nem elégíti ki azokat, akik megfontoltan akarnak gondolkodni és a társadalomban, az életnek ebben a nagy játékában, bölcsen szeretnék asztalra játszani lapjaikat. A legkülönösebb álbölcsésések lármás zűrzavarban keverednek műveltségünk, sőt hitünk elveivel és azzal fenyegetnek, hogy elveszítjük általuk fejünket és észrevétlenül elhomályosulnak bennünk az el-
érendő végső célok.

A század betegsége leginkább azokat az ifjakat érintette, akik az 1914-es felfordulás utáni 20 évben szálltak az élet hajójába. Mentőövet kell tehát kezük-
ügyébe adni, mely módot nyújt majd arra, hogy az esetleges viharok és hajótörések ellenére is megőrizték az egyensúlyt és megmentsék életüket.

Ha ez a szerény próbálkozás valaha is kissé több kék színt varázsol égboltjukra, akkor elértem célomat.

Ezek a lapok semmi újat sem hirdetnek nekik; azonban mire az ifjak kedvet kapnak ezekre a lelkük társaságában töltött „5 percek”-re és jótékony hatásukat már napi teljesítményükben is tapasztalják, addigra készségre tesznek szert benne. Nyissák fel ekkor az Evangéliumok vagy Krisztus követésének könyvét vagy bármilyen egyéb elmélkedési könyvet és tegyék félre ezt a kis kötetet. Ez csupán annak előkészítését szolgálta.

Egész létünk harmadrészét átalusszuk: vagyis harminc évből tíz évet.

Úgy hiszem, mindnyájan elmélkedhetünk komolyan naponta 5 percet, vagyis egy hónapban $2\frac{1}{2}$ órát.

I.

A TÜKÖR ELŐTT

„Tecum habita.” — „Mélyedj magadba.”

„Úgy töltjük el életünket, mondja Bossuet,¹ hogy sohasem tudjuk, mi ér bennünket, sőt nemcsak hogy mi ér bennünket, hanem hogy mik is vagyunk.”

Fiam, gondold át egy pillanatra ezt a

¹ Beszéd a halálról.

cselekvési elvet: Mielőtt a nagyvilággal megismerkednél, ismerd meg önmagadat. Mit érnél vele, hogy kívülről tudod az összes autóvédjegyeket; hogy hiba nélkül kapcsolod a magyar, sőt az európai történelem évszámait és megfelelő eseményeit; hogy ismered a Duna mélységét ilyen és ilyen híd alatt, vagy pedig hogy úgy számolsz, mint Inaudi, ha egyszer nem ismered, mi vagy te, mennyit érsz, mi tetszik neked és mi bosszant?

Képtelen vagy talán megállapítani, hogy nincs még elég tartalékok és fölszerelésed ahhoz, hogy úgy, amint vagy, az élet meghódítására indulj? Nem érezted-e még elevenbevagóan a szenvedélyek égető harapását testedben? — Milyen önkénytelen felindulások szaladgálnak végig rajtad, ha megsértenek, vagy ha éppen lenézésben van részed? — Imádságod nem kérdés-e inkább, mint imádás vagy bensőséges hálaadás? — Emlékezzél csak, titokban mennyi gyáva hitványságba adtad már beleegyezésed . . .

Hogyan is vesztí el egy fiatalember a lelkét?

Úgy, hogy soha ügyet sem vet rá.

Hány és hány buzgó pap akart már jótanácsaival az ifjúság mellé állni, és csupán idejét és szavait vesztegette el eredménytelenül, mert a fiatalemberek nem

éreztek magukban semmiféle lelki igényt: *önteltek* voltak.

Amennyiben tényleg semminek sem érezték hiányát, biztosítalak téged, fiam, hogy még soha nem hatoltak be komolyan saját benső világukba, hogy ott rátapintsanak a résekre, a hibákra, az ösztönös hajlamokra és rábukkanjanak lelki készleteikre, veleszületett jótulajdonságaikra, hivatásukra.

A jezsuita atyák naponta részleges lelkiismeretvizsgálatot tartanak. Ezáltal kétségkívül nagyban gyakorolják magukat abban az erényben, amelyet így törek-szenek elsajátítani, főképen azonban meg-barátkoznak a motorral, melyért felelősek: önlelkükkel.

Én nem kívánok tőled ennyit. Csak a lelkiismeretvizsgálást végezd el minden este; önismeretre jutsz általa és sok téves lépés elkerülésével irányíthatod majd élet-utadat.

A munka elvégzéséhez nincs szüksé-ged nagyítóüvegre, még kevésbé táv-csőre. Állj csak lelked tükre elé és kér-dezd meg azt.

Szánszámraméltóak azok a fiatalembe-
rek, akik léhaságukban feledik, hogy lel-
kük van.

II.

CREDO — HISZEK

„Hallgass, ostoba ész; Istent hallgasd.”
(Pascal.)

Milyen részvétre gerjeszt az a húsz-éves fiatalember, aki zsebrevágott kézzel kijelenti előttem, hogy „vallási kérdések őt nem izgatják” — egy pillanattal később pedig hozzátoldja, hogy milyen kiálthatatlan amerikai hangszínnel beszél az angolt, mióta az utóbbi filmeket végignézte.

Hát bizony az ilyesmi nem vall nagy műveltségre, hanem olyan adag nyegleiséget árul el, hogy nyugodtan az illető szeme közé nevelhetünk.

A vallási kérdések: Isten léte, viszonya a világhoz és az igaz vallás kérdése szenvedélyesen hevítették az összes nagy gondolkodókat éppen úgy, mint a mohó tudnivalókat. Mit mondjak? Ezek a kérdések megszólalnak bennünk és parancsolóan követelik, hogy törődjünk velük. „Akartom ellenére is kínzó kérdés számomra a végtelen.”

Honnan jövünk? Mik vagyunk? Hová megyünk?

Ki felel meg minderre nekem? — Végző elemzésben: a Hit.

Kívüle semmi, de semmi ki nem elé-
gíthet!

Mellőzzétek csak az Egyház tanítását és fogadjátok el igaznak, hogy csalódik vagy csal, úgy nincs többé semmi ezen a világon sem tudományban, sem erkölcsben, ami annyit érne, hogy miatta a világ akár egy napig is fennmaradjon. E nélkül a világ rosszul tákolt szörnyű összevisszaság csupán, ami nem érdemli meg a bombát sem, hogy megsemmisítse.

A hit Isten ajándéka, keresztény nyelv-járással szólva Isten kegyelme: nincs megtagadva, elzárva senki elől sem. Mégis kiérdemléséhez szükséges, hogy befogadásához méltó állapotba helyezkedjünk és várakozásunk közben rakjuk le az alapköveket, amelyek ennek a természetfeletti építménynek hordozására hivatottak.

A legfontosabb mindenekelőtt az alázatosság. Utána következik a kinyilatkoztatott vallás és a hit indítóokainak tanulmányozása.

Az arsi plébános térket hajtatott a hitetlenekkel, akik interju végett sekrestyéjében fölkeresték, Pascal pedig már jóval előtte az ilyeneket fölkererte, hogy hintsék meg magukat szenteltvízzel. Mindketten azáltal, hogy így elismertették velük kicsinységüket és Istenre való rá-

utaltságukat, a hit kiérdekléséhez akarták segíteni őket.

Te, fiam, megkaptad a hitnek ezt az ajándékát; őrizd tehát, óvjad és gyarapítsd. Légy büszke rá és hordozd magasan a lobogót és az üdvösségjelvényt, melynek „Kereszt” a neve. „*In hoc signo vinces.*” — „E jelben győzni fogsz.”

Hited azonban ne szolgálja elkülönülten csak sajátmagadat, hanem a közösség számára is váljék világítófáklyává és ragyogjon szerte mindenütt: otthon, iskolában, műhelyedben, irodában és kint a szántóföldeken. Hívőnek lenni szép dolog; mutasd meg, hogy mennyi nagyszerűség is van benne.

III.

SZÉP AZ ÉLET!

Ibant gaudentes. — Örvendezve jártak.

„Daloljuk hát a szépség hónapjának
Ujjongó, kedves bájdalát.”

„Énekelj, magyar ifjúság, míg a nemzetek meghallják, énekelj . . .”

Igen, énekeljünk.

Nem csak azért, mert jobb nevetni, mint sírni, — az ilyen mondás ugyanis álcázott sötétlátás, illetve könnyelműség — hanem mert az élet szép. Zengjünk hát róla teli torokkal.

Isten adta nekünk az életet nagyszerű ajándékképen.

Magunkra vonjuk-e haragját azáltal, hogy duzzogva fogadjuk ajándékait?

Gondoljuk csak magunkat az Ő helyébe. Azt hiszitek, Isten megelégedett lesz annak láttára, hogy kínos teherként vonszoljuk, amit reánk bízott?

Derüljön hát mosolyra arcunk és énekeljünk.

„A szomorú szent igen szomorú szent”, mondogatta Szalézi Szent Ferenc, aki éppoly hódítóan hirdette az igazságot megnyerő külseje és kedvessége révén, mint beszédei és könyvei által. A hugenották¹ a vele való érintkezés közben valósággal megfürödtek derülátásban és oly nagyra értékelték benne az erény szeretetreméltóságát, hogy kész örömmel hajlandóknak mutatkoztak az áttérésre, csak a nagy püspökhöz hasonlítsanak.

Uram, szabadíts meg bennünket a fanyar és szigorúképű madárijesztőktől.

„Aki szépen énekel, kétszeresen imádkozik”.²

A szerzetesházak mélyén a szerzetesek éjjel-nappal énekelnek. Éneken zengik Isten dicsőségét, az Egyház örökkévalóságát, az egyházi ünnepeket, a szentek

¹ Kálvin-párti francia protestánsok.

² Szent Ágoston.

által ránk áradó kegyelmeket, bűneink bocsánatát, sőt a halált is, midőn egy-egy testvérükért olykor bekopogtat.

Senki sem olyan boldog, mint az igazi keresztény.

Legyünk tehát egész keresztények és járjunk dalos ajakkal!

A szülők szeretnek kisgyermekük énekében gyönyörködni, mert hangsúlyukban megérik az öröm csengését, ők maguk pedig nem énekelhetnek és nem is tudnak dalolni már. Őrizzük magunkban a gyermeki lelket, az ártatlanság és a ragyogás lelkét, hogy végigdalolhassuk az egész életet a késő öregkorig, sőt a halálig.

Vagy talán igaz az, hogy ma már az ifjúság összejegyzetein asztalbontás után nem lehet rávenni a 20 éven aluliakat, hogy vidám dalra csattanjanak?

Talán *nem magyaros szokás-e* az, hogy dalra keljünk és daloljunk munkaközben, sőt még a gondok és a nyomorúság közepette is?

Legyünk méltók fajtánk nevéhez, mindenekelőtt pedig legyünk méltók keresztény mivoltunkhoz: mint Isten fiai és testvérgyermekei, énekeljünk.

A négerek évezredek óta ütemes lejtésre végzik munkáikat. Dobpergésre gördítik tova a szálfákat és csobbantják vízbe evezőiket, vontatott énekük egész

éjszakákon át hangzik a kókuszpálmák alatt és a titokzatos óceánon. Megtízszereződik általa munkaerejük. — Énekeljünk mi is!

IV.

VALAKIVÉ VÁLNI

„Rátekintvén megszereté.”

Boileau¹ egy napon megpillantotta kertészét, amint a park sétányait rendezgette, és ebben a pár sorban állított emléket neki:

„Oh que de mon esprit, triste et mal ordonné,
Ainsi que de ce champ, par toi si bien orné,
Ne puis-je oter les ronces, les épines
Et des défauts sans nombre arracher les racines!”

„Rendezetlen hagyott, szomorú lelkemen,
Mint az általad oly szépen ápolt gyepen
Szeder-, csipkebokrok tövises garmadát:
Bár többől kitépném az ezernyi hibát!”

A költő akkor a 60 felé közeledett . . .
Már késő volt a javuláshoz.

Egész fiatalon kell önmagunk kialakításán dolgoznunk. Minél korábban kezdünk hozzá, annál biztosabb, hogy a javulás szerencsésen fog végbemenni, bár

¹ Boileau (1635—1751), francia költő és kritikus.

a csúcspontot még így sem fogjuk sohasem elérni.

Amit ma megtehetsz, ne halaszd holnapra. Lépj még ma az önnevelés útjára.

X. úgy felfuvalkodik, mint egy fazék tej, V. a kisujját sem akarja mozdítani, Z. csak a csipkés selyemzsebkendőcskék után érdeklődik: alig 15 évesek és már mentegetik fonáságaikat: „Nem segíthetek a dolgon, én már ilyen vagyok.”

Gondatlanság, akarat-petyhüdtség, gyávaság valójában mindez, vagy pedig leplezett bevallása valamely „kedves kicsikém”-nek becézett hibának.

15 év! A legszebb kor arra, hogy szokásokat sajátítsunk el és tegyünk vérunkké! Ilyenkor van az ideje, ekkor még nem késő.

Az ember csontalkata egész 25. évéig fejlődik.

Miért ne járna lelki képességeid kialakulása kéz a kézben testi fejlődéseddél?

Rajta hát, kezd el! Minden reggel mondd el újra és újra ugyanazt a jelszót: „Ma kezdem el életemet.”

De ha egyszer már ilyen a lelki alkatom! Ha elégedetlenkedő, fegyelmezd meg; ha közönyös és lágy, erezd vékonyába sarkantyúdat; ha forrongó, csilla-

pítsd le; ha búskomorságra hajlamos, viselj rózsaszínű szemüveget.

Annyi ember van, akinek egyáltalán nincs jelleme, hogy valósággal kívánni merem: legyen valamilyen pontosan bevallott hibád, legalább lesz hol elkezded a javulást.

Ne légy alaktalan pép, amely mindenre jó, de végeredményben semmire sem alkalmas.

Egy határozott ember, aki tudja, mit akar, elvezet 200 szeleburdit. De ha kell, képes elvezetni ezret is belőlük.

Tudd meg azonban, hogy nem máról-holnapra válsz majd értékes emberré. Mielőtt mesterszámba megy az ember, ki kell járnia az inasiskolát.

Állj oda teljes határozottsággal az üllőhöz, gyúrd fel inged ujját, hogy remekbe-
kalapáljad acélművedet: jellemedet. Ott van hozzá a két karod: akaratod lesz felvillanyozójuk. Onnan felülről pedig rendelkezésedre állnak az összes erők.

Igy készíthet fiam az ember 15 éves korában mesterművet!

V.

MIÉRT FUSSUNK?

Nevelés = Türelem.

Az öreg ólomlábon járó falióra szabályosan ketyeg magas fatokjában. Hallod? Tik . . . tak . . . tik . . . tak . . .

Soha gyorsabb mozgással nem halad, mint ahogy most egész kényelmesen és szelíden másodpercről-másodpercre jár.

Hallgatom és közben álmodom egy olyan jólszabályozott életről, amelynek minden tettét ez a nyugodtság lengi át; álmodom egy nyílegyenes útról, amelybe a vándor léptei ugyanazt a nyomot írják sietség és lassúdás nélkül.

Egy örültséggel határos sebességű korban, amikor a szállítóeszközöket többnyire nem biztonságuk, hanem gyorsaságuk szerint ítélik meg, amikor az utakon, a síneken, a vízben és a levegőben fordulatszámológok hitelesítik az elért csúcseredményeket és teljesítményeket, nem vakmerőség-e, sőt agyrém kevesebb felhevülést és gőzpazarlást kívánni?

Tényleg fittyet kell-e hányni a régi bölcs mondásra: „Lassan járj, tovább érsz!”?

A nyúl vagy a teknősbéka nyerte-e meg a fogadást?

Talán ma, 1943-ban több bennünk az

egészség és az ellenálló erő, mint apáinkban és így talán megengedhetjük magunknak ezt a tobzódást, ezt a túlterheltségi lázat? S az eredmény tényleg különb-e az övékéénél?

Tovább élünk-e, mint ők? . . . Élünk-e addig, mint ők?

Nem; ami kapkodással épül, az sem nem szilárd, sem nem tartós: kártyavár csupán, melyet nyomorúságosan elsodor a szél.

A középkor katedrálisai idegességtől mentes erő kifejtéssel épültek, mert száz, kétszáz évre, sőt még több időre elosztódó nemzedékek dolgoztak rajta: de meg is állották fényesen a próbát és ma ezek a nyugati országok büszkeségei, amelyek ámulattal töltik el az egész világ utazóit.

A híres tengeri kókusz gyümölcse hét év alatt érik be, fája pedig 50 méter magasra emelve koronáját csak egy félszázad múltán termi első gyümölcsét.

Ha hosszú időt szeretnék megélni, akkor nem száguldok át vakon az élet lépcsőfokain és nem égetem mindkét végén a fáklyát; nem majmolom a fiatalembereket, ha még gyermek vagyok és nem adom a felnőttet, amíg tényleg nem vagyok érett férfi.

Időnkint gépkocsiszínbe állítom gépeimet, hadd pihenjen!

Age quod agis. — Tedd, amit teszel.

Egyszerre csak egy dolgot, de azt megfontoltan és kapkodás nélkül.

Mialatt régi időkből maradt öreg faliorám nyugodt kimértséggel lóbálja ingáját, elnézdegélheti, amint a mi sebes karóráink seregestül rozsdásodnak az ócskavas között, minthogy csak pillanatnyilag lehetett hasznukat venni.

VI.

A VERSENYPÁLYÁN

„Apold testedet.” (F. Hébrard.)

Tapasztalati tény, hogy minden, ami él, küszködik.

A növény örökös küzdelemben áll a szárazsággal, a széllel, a faggyal, a növénytetvekkal, a mohákkal és gombákkal, melyek élőködnek rajta.

Az állat egyaránt jártas a védekezésben és a támadásban; az egér fél a macskától és a bagolytól, a sündisznó félelem nélkül támad a siklóra, a nyest vadászik a nyúlra, a csukának fogai vannak és derekasan használja is azokat, a holló a kis fogolyfiakat pusztítja, a párduc ráveti magát a bivaly hátára, a kutya pedig, úgy mondják, mindig csak félszémével alszik.

Mindenütt a védekezési ösztön, a „struggle for life”.¹

Ez az élet! Nevezték már így is: küzdelem a halál ellen.

Bizony a dulakodás-láz még az emberek körében sem ismeretlen, bár mi értelmes lények vagyunk és csak rosszindulatúlag határozhatta meg így valaki a testvér fogalmát: „Az első ember, akivel összeverekszünk.”

Az ifjúság szereti a küzdelmet és rajongással gyakorolja izmait a gerelyvetésben, egy jólsikerült labdalevezetésben, az ökölvívásban vagy egy fárasztóan forró és kimerítő kerékpártúra végigküzdesében.

Egész lelkemből kérlek, ápolj testedet és eddzed kemény, spártai módra, ne pedig elpuhult athéni minta szerint; ma azonban, fiam, szeretném felhívni figyelmedet egy másfajta küzdelemre. Nem vagy ugyanis sem állatias lény, akinél a józan ész helyét a fékezetlen, vad erő foglalja el, sem bármiféle más tenyésztésre szánt magasabbrendű állat. Lelked, halhatatlan lelked ugyanis, melyet Isten a saját képére alkotott, mérhetetlenül felülemel az egész teremtetett világon.

Lehet, hogy óriás a termeted és egy csarnoki hordáréval vetekszik mellkasod, karizmaid erőből duzzadnak és mennydör-

¹ Küzdelem az életért.

gően mély a hangod, azonban mindennek ellenére nagyon kisfiúcska vagy még . . .

Bajnok lehetsz a teniszben vagy vívásban, végigúszhatod a Dunát Vaskaputól fel Dévény váráig, és ennek dacára . . . apró játékszer maradsz csupán, mellyel bábész szájtátók szórakoznak.

Ha nem ismered az igazi küzdelmet, mely jóval nyomja el a rosszat és szeretettel úzi ki a gyűlöletet, ha tüstént földre borulsz a gazdagság, a megtiszteltetések és az érzékiség előtt, ha szégyenletesen beadod a derekadat, mikor egy báránybőrbe bújtatott farkas kopogtat ajtódon, akkor . . . akkor még igen kisfiúcska vagy.

Szent Pál, a buzgóság és tettvágy bajnoka, már 20 évszázaddal ezelőtt megírta: „Úgy fussatok, hogy elnyerjétek a versenydíjat.”

A versenydíj pedig nem valami bronz- vagy ezüstkupa, amit csecsebecseképen a lakás egyik sarkába állítunk; ez a díj nem múló babérból font koszorú, hanem az itteni és az örök élet koronája, amely lelkedet, tested parancsoló úrnőjét és királynőjét fogja díszíteni.

Minél egészségesebb lesz tested, annál készségesebben fog engedelmeskedni.

Minél erősebb lesz lelked, annál jobban tud majd parancsolni.

VII.

HA AZ EMBEREK MEGFIGYELNÉK AZ ÁLLATOKAT

„Nézzétek az ég madarait.”

Ha az emberek megfigyelnék az állatokat, azok életmódjában megtalálnák az összes, számukra szükséges leckét.

Félelem nélkül szembe az élettel. — Mezőink, hegyeink, a levegőég és a vizek nyüzsögnek az élő lények sürgés-forgásától. A fészkek, az odúk, a tenger mélységei, a fűcsomók, a tölgyfák és a napsugaras levegőrétegek az élő lények roppant sokaságát rejtik magukban, bár szabad-szemmel legtöbbjüket talán fel sem fedezzük. Mikor a nappali állatok pihenőre húzódnak, akkor a sivatag homokján és a sarki égöv jegén egyaránt vadászatra indulnak az éjjeli ragadozók. Nincs ebben semmiféle kiszámított korlátozás: az összes fajok szaporodnak és a Teremtő terve szerint betöltik a földet.

Bizalom a holnapban. — Vegyünk csak egyetlen példát: a fecskéét. Tünetényes építőmester a vasbetonban: rómaiakhoz méltó türelemmel és lendülettel építi lakását, ezt a szilárd és időálló hajlékot, hiszen a kicsinyek egész sorának kell itt felnővekednie, valahányszor az enyhe évszak beköszöntével újra visszatérnek.

A tavasz megérkeztek a fecske átrepül a tengeren és az erdők felett, hogy újra elfoglalja tanyáját nálunk, valahol egy istálló gerendái között. Ővé a jövő, és kételkedés nélkül néz szembe a holnappal.

Munka. — Ne is említsük a méheket, hangyákat és a hódokat vagy a selyemhernyót. Nézzük csak el, amint a hálószővő pók fel-alá jár szövőszékében a galagonyabokor ágai között és kitergeti rugalmas szőttesét: azután már járhatkelhet rajta. Közben-közben rögzít egy-egy széltől meglazított fonalat, újra meg újra kifeszíti művét, szüntelenül őrködik felette és fáradhatatlanul újra kezdi másutt, amit előző reggel itt vagy ott egyszer már megalkotott.

Összetartás. — A meredek hegyfokok tetején legelő zergék őrt állítanak a nyájból, hogy fütytyével jelezze a közelgő veszélyt. Ugyanígy, mikor a hollók szerteszét szóródva ellepik a föld göröngyeit, a mező szélén egy-egy fűzfán őrszemeik fedezik őket.

Egy falusi udvarház fecskéinél volt alkalmam megfigyelni, hogy milyen eszeveszett gyorsasággal lendültek magasba és tömörültek egybe egy zsákmányra éhes karvaly tovaűzésére. Lármás csoportban üldözték, hogy le ne szállhasson és csak akkor tértek vissza, mikor a ragadozómadár már eltűnt a láthatárról.

„Ha az emberek megfigyelnék az állatokat . . .”

VIII.

MIBŐL ÁLL A BOLDOGSÁG?

Vissza a földhöz.

Végtelen rónák közepén úgy áll egy magános, alacsony tanya, mint valami tengerbemerülő hajó. Ameddig a szem ellát, aratnak.

A réteken szerteszét nyájak legelésznek: tehenek, juhok és disznók vegyesen.

Egy belga család él itt, 70 km-nyire Párizstól 50 holdnyi francia földbérleten. Hét gyermek, az'apa, anya, a nagybácsi és egyetlen szál béresük alkotja a családot: karjuk nem ismer pihenést, de jut is kenyér bőséggel mindnyájuknak, sőt vaját is kenhetnek rá.

Vidám öröm szökell mindenfelé: az istállóban, mikor a teheneket fejjik; az aratógépek perzselő, tüzes levegőjében; délben a fehér faasztal és a gőzölgő bográcsok körül; a gerendás csűrökben, ahová a gabonát hordják; az esti ima alatt, melyet térdenállva együtt végez a házban minden lélek.

Hogy megfeszült izmaik megpihenjenek és arcukon megenyhüljön a nyári

nap heve, a férfiak úszni vagy horgászni járnak a magukásta tavacskához, amit kétlépcsnyire kis forrás táplál.

Az iskolából hazatérő gyerekek hírt hozták, hogy a városka vándorcirkuszában igen érdekes számokat tűztek műsorra és a belépőjegyek sem túl drágák . . . Kár lenne azonban pénzt kidobni érte, majd lesz itt mindjárt cirkusz . . . Azzal már ott is a papa, amint harminc szopósmalac között ugrándozik, csetlik-botlik; itt rögtönzött fecskendővel egy csajkányi vizet szórnak a levegőbe és zuhanyozzák végig a gyerekhadat, ott pedig holló-riasztó petárdákat csattogtatnak a fűzfapuskákban. Mindenki vígan ficáncol, tapsol és örömeiben nagyot hemperedik a szénában.

Nincs fürdőszobájuk ezeknek az embereknek, a víz sem ólomcsövekbe préselve ér el hozzájuk, sőt a villanyvilágítást, a fémdobozos konzerveket, a tartós hullámot és az arcfestéket sem ismerik: övék azonban a valódi élet teljes természetességében, távol a politikától és a mozi-újdonságoktól.

Köztük a boldogság hazája, mert igénytelen egyszerűségben élnek, keményen és rendszeresen dolgoznak, egészség és önbizalom lengi át az életüket, mindenekelőtt pedig virágzik bennük a hit.

Végtelen rónák közepén úgy áll egy magános alacsony tanya, mint valami tengerbe merülő hajó.

Ameddig a szem ellát, aratnak . . .

IX.

MOSOLYGÓ ARC, BARÁTI KÉZ

„Pax hominibus bonae voluntates.”

„Béke a jóakaratú embereknek.”

„A világ rokonszenv-óceán” — írta Lamartine. Ez mindenesetre igaz, feltéve, hogy hajlandók vagyunk pártoskodás és szűkkeblű hazafiaskodás nélkül őszintén egybefogni. Éppen ezért legyünk szeretetreméltóan szívélyesek.

Szívélyesnek lenni annyit tesz, mint megadni mindenkinek azt, ami illeti: vagyis a szívélyesség igazságosság. Ne viselkedjünk úgy, mint a szemellenzöt hordó lovak, melyeket arra kényszerítenek, hogy ostoba együgyűséggel csak maguk elé nézzenek. Tágítsuk látókörünket. Nem veleszületett tulajdonsága-e a magyar embernek a nemeslelkűség?

Legyünk méltók a magunk jónévére, de ismerjük el más népeknél is fajtájuk jótulajdonságait.

Adózzunk csodálattal a németek szervezettségének, a japánok népes családjainak, a franciák udvariasságának, a bel-

gák hitének, a svájciak higgadtságának és a hollandusok tisztaságának. Azonban még tovább megyek . . .

Szívélyesnek lenni annyit jelent, hogy elismerjük: ha Keleten nincsen rózsza tövis nélkül, akkor Nyugaton is minden bizonnyal tövisesek a rózsák. Akkor tehát nem lehetek bizalmatlan a székely magyar iránt, mert „ravasz a góbé”, sem a palóc magyarral nem perlekedhetem, mert „konok, keményfejű”.

Szívélyesnek lenni annyit jelent, hogy megtapsolunk minden szép tettet, akár a mi iskolánkból, akár a szembenlévő iskolából indul ki; annyit jelent, hogy békességgel köszöntünk minden jóakarátú embert; annyit jelent, hogy lelkesen azt keressük, ami egybefűz és nem azt, ami megoszt, tévedés esetén pedig a félreismert igazság pártjára állunk; annyit jelent, hogy igyekszünk megegyezési alapot találni, amelynél tárgyalóasztalhoz ülhetünk. Döntsük le a válaszfalakat, apasszuk le a félreértések számát, verjünk hidat egyik lélektől a másikig: ez a táglátóköri, békés és nagy szellemek munkaterülete.

Senki sem követeli tőled, fiam, hogy örökre kialudjék benned az előszeretet bizonyos dolgok iránt.

Próbáljunk mindenekeelőtt a dolog lényegét illetőleg megegyezni.

Krisztus a legszívélyesebb ember volt, mert Krisztus Isten és egyedül Isten hatol a látszat álarca mögött a szándékok titkos mélyére. Ő világgá kiálthatta, hogy inkább jött a betegekhez, mint az egészségesekhez; hogy inkább hívja a bűnösöket, mint az igazakat; hogy akik távol állnak az Ő hitétől, gyakran ügyesebbek, mint barátai. Senkit el nem utasított, a pislákoló mécsbelet kioltani nem hagyta. Engedte, hogy olyanok is helyet reméljenek országában, akiktől mi elfordulunk vagy akiket mi szívesen látnánk elítélten, akasztófán lógni.

„Nem tudjátok, milyen szellem van bennetek” — szól hozzánk, valahányszor másokat elítélünk.

Ha csak egy kicsit is forgolódtál már a világban, fiam, elsajátítod ezt a mézédés, megbocsátó elnézést és rájössz arra, hogy az emberek nem rosszak, hanem gyakran nem értik meg őket és belátod, hogy nem kevesebb embert szabadít meg a jóhiszeműség, mint az igazság. — Hiszen a jóhiszeműség lényege éppen abban áll, hogy az igazság birtokosainak érezzük magunkat.

Mindenesetre ne essél a pártoskodással ellentétes végletbe és az engedékenység elsajátítása közben ne csapj át túlzó szabadelvűségbe: vak békepártolásból és

jámbor együgyűségből ne sodródj a ké-
tely és a vallási közöny örvényeibe.

Tudod, vannak igazságok és elvek,
melyekből engedni nem lehet.

X.

LOVAGI VÁLASZTÉKOSSÁG

Kifogástalan úr, vagy . . . faragatlan
fajankó.

Nincs pompásabb látvány, mint egy
kikötőbe befutó cirkáló. A felszerelés
megfigyelőtornyai és a csónakok úgy
csillognak a tisztaságtól, mintha sohasem
lettek volna használatban. A legénység
kifogástalan, tisztába öltözött és fegyel-
mezett, a gyakorlatot pedig fehérbe öl-
tözött, aranyzsinóros tisztek irányítják.
Alig látja őket valaki, azonban a tenge-
részek jóízlésből és személyes kedvtelés-
ből megtartják a szertartásos illemet.

Fogható alakban jelképes és figyelemre-
méltó ábrázolása ez az előkelő finom-
lelkűségnek és én szeretném, fiam, ha
ez a választékosság a fiatal emberek
egész életét átítatná.

Lelki szemeimmal téged is ott látlak:
szőke vagy barna, alacsony vagy magasra
nyúlt, vézna vagy erős vagy, akár trikó
és vászonnadrág az öltözeted, akár mér-
tékre szabott öltöny, egyenruha feszül

rajtad: mindegy, ott vagy te is, ez elég nekem.

Bárki légy, diák vagy egyetemi polgár, matrózinas, inasfiú, műszaki vagy hivatali alkalmazott, kereskedősegéd, lovászlegény, helyben vagy idegenben működő gyakornok, jövődő iparos, kereskedő vagy akár munkanélküli: légy jóvágású alak.

Sok emberben veleszületett ajándék a választékosság, mások pedig utólag sajátítják el. Akárhogy is jutnak azonban hozzá, mindenkin az első pillantásra meglátszik.

Lehet, hogy kopott és foltozott rajtad a kabát: csak pecsétes ne legyen; lehet, hogy szűkös a szókincsed: csak közönséges kiszólások ne legyenek benne.

Azt mondod, sohasem vettél még leckét udvariasságból. Ez nem feltétlen akadálya az életművészetnek, hiszen munkakörödben napról-napra díjtalanul gyakorolhatod magad a társakkal való érintkezésben a nélkül, hogy a királyok asztalánál való viselkedésről bármit is tudnál.

A finomság, az erények dísze és őrangyala, belülről indul ki: érzelmeink nemességének külső visszatükröződése csupán.

Az élvhajhászoknál és „játékszereiknél”, az ostobáknál és a fontoskodóknál

hem fogod megtalálni ezt az erényt, hacsak nem elferdített világias formában. Ezeknél ugyanis nem találunk egyebet, mint egy kis fénymázt önzésük és bűneik vastag rétege felett. Az éles szemet nem lehet becsapni: nem mind arany, ami fénylik. Porhintés ez a világ szemébe és nem jólneveltség, hamisított céger és nem tartós márvány, papirosból készített pótlék, nem pedig finom vászon.

Ami téged illet, legyenek még gondolataid is fehérek és egészségesek, mert gondolataid szavaidat irányítják, szavaid pedig tetteidet érlelik.

Ne nyisd meg értelmed kapuját olyasmi előtt, ami beszenyezhet, hogy így ajkaid és kezeid tiszták maradjanak.

Befejezőül ezen megfontolások után hadd mutassak rá előtted Krisztusra: mindig hozzá kell visszatérnünk. Ő az egyetlen tökéletes mintakép, kiről mintáznod kell a vonásokat. Ki volt finomabb, mint Ő? Ki járt vagy ki fog járni valaha is méltóbban, mint Ő?

Szeretnélek talán fölemelni, föl egészen az Ő nagyságáig?

Kívánhat-e túl sokat az ember azoktól, akiket szeret?

XI.

BIZZÁL ÖNMAGADBAN

„*Omnia possum . . .*”

„Mindent megtehetek.” (Szent Pál.)

Engem még mindig borongósra hangoltak az emberek, ahányszor csak azon sópáncodtak, hogy rossz színben vagyok, és erősítették, hogy okvetlenül beteg leszek, hogy kíméletre van szükségem stb. . . .

Szándékuk dicséretes volt, azonban együttérzésük eredményét nyomorúságosan észleltem állapotom rosszabbodásában.

Ami pedig így a testi egészséget illetőleg helytálló, kétszeresen igaz erkölcsi tekintetben.

Nem értené mesterségét az a nevelő, aki növendékéből csak a hiányokat elemezni ki és ügyet sem vetni a lelke mélyén szunnyadó kincsekre; az ilyen ember csak felélné a tartalékot, levertséget okozna és vérszegény, letörő politikát folytatna.

Én azt akarom, hogy újra meg újra fel-emeljenek, ne pedig földre terítsenek. Azt akarom, hogy önbizalmat öntsenek belém.

Ha tehát, fiam, valaki feltárta előtted nyomorúságodat és botlásaidat, te pedig a kegyelem fényénél beláttad azokat,

most rajta, felejts el mindent: a mult halott. „*Duc in altum!*” Evezz a nyílt tenger mély vizére!

Ha valaha sikerült erényesen élnünk, az nem pillanatnyi sikert jelentett csupán, hiszen mindig így élhetünk.

Bizalom híján nincs szárnyunk ahhoz,
hogy repüljünk, hogy emelkedjünk,
Bizalom nélkül nem születik bátor vállalkozás.

Bizalom nélkül nincs életszentség, de
még erény sem.

Bizonyos vérmérsékletű, főleg ideges egyének túlságosan bizalmatlanok önmagukkal és képességeikkel szemben. A legjobb gyógyszer számukra, ha megelégedésünk jeleivel és szerencsekívánatainkkal halmozzuk el őket, meggyőzzük őket a sikerről és bebizonyítjuk előttük, hogy máris eredményt értek el.

Bárcsak a szentgyónásban, a lelki irányításban találkozhatnánk olyan lélekismerő papokkal, akik a szeretet szellemétől indítva hozzásegítenének ennek a bizakodó léleknek megszerzéséhez; drága kincs ugyanis ez, mely aranyat ér, megszentelt kovász, melytől megkel az egész tészta. Ez az aprócska mag, amelyből óriás fa sarjad, a motor, amely mozgásba hozza az egész üzemet.

Mit ért volna e nélkül a belső motor

nélkül a városalapítók és országépítők élete, egy Szent István vagy egy Széchenyi élete, a Cézárok és a Lyautey-k élete, a rendalapító Szent Benedek, Szent Domonkos, Szent Alfonz, Loyolai Szent Ignác, Asszisi Szent Ferenc vagy Bosco Szent János élete; Kolumbusz Kristóf, Leonardo da Vinci, Pasteur vagy Marconi élete?

Hallgasd csak Szent Pált: „Mindent megtehetek . . .”

A következőkben elmondom, mi az alapja ennek a magabízó törekvésnek.

XII.

BIZZÁL ISTENBEN

„In eo qui me confortat.”

„Azáltal, aki megerősít engem.”

Midőn Szent Pál egy napon az ellene zúduló gonosz erők ádáz hevessége ellen panaszkodott, Isten így felelt panaszára: „Elég neked az én kegyelmem.” A szent apostol tényleg tapasztalta is a kegyelmi segítséget, mert másutt nyugodt biztonsággal állítja: „Tudom, kinek hittem. Mindent megtehetek azáltal, aki engem megerősít.”

Az Istenbe vetett bizalom a keresztény ember számára alapvetés az önbizalomhoz.

Olvasd el fiam, újra és újra Krisztus követése II. könyvének első fejezetét,

majd világosan belátod, hogy miért is nem vagy olyan elhagyatott: hiszen apró gyermekként Isten, a te Atyád tart karjaiban. Te azonban még túlságosan kötöd magad saját bölcseségedhez és a hiúságokhoz, még túlságosan rettegsz, hogy ellentmondásba ütközöl vagy megpróbáltatás szakad rád. Mondjuk meg nyíltan: még nem haltál meg a földi dolgok számára és még nem tisztultál meg a sok beteg érzéstől, amely szívedet beszenyyezi.

Minden bizalom, amit a téged környező teremtményeknek hitelez, csak zavarja életedet. Haszontalan málhát, fölösleges poggyászt és terhet veszel általa nyakadba, amit azután vonszolnod kell magaddal. — Hajítsd kí a fölösleges terhet.

Egyedül Isten érdemli meg bizalmadat.

De ne csak feliből-harmadából, vonakodva vagy próbaképen bízzál Benne.

Ne félig nyisd meg Előtte szíved ajtaját, miközben seregnyi balsejtelem gyötör, hogy vajjon mit is fog követelni cserébe tőled.

Mondd csak, azt hiszed, hogy a csendőr-őrssel vagy egy hivatalos közeggel állsz szemben?

Annyiszor elmondtad már a szép fohászt: „Jézus Szíve, bízom benned.” *Érted is*, hogy mit mondasz, vagy pedig csak szavakat mormolsz? A hit, remény és

szeretet fölindításához, szeretném, ha csatolnád a bizalom felindítását. Fogalmazd meg magadnak, mert így százszor többet ér az imakönyvekben található formáknál, hiszen ez saját szívedből fakad. Körülbelül így végezheted: „Istenem, te vagy az én Atyám; kezedbe teszem le egész-ségemet, bosszúságaimat, bajaimat, jövőm és örök üdvösségem ügyét. Te meggyőzted a világot: bízom Benned. Gyakran nem látok tisztán, vezess kezemnél fogva. Ha eltévedek, vezess újra vissza, hisz Te vagy a jó Pásztor, mondottad. Tudod, mennyit érek: állíts munkádba engem. Ime, itt vagyok, mit akarsz, hogy cselekedjem? Követlek, mert Te vagy Jézusom.”

A vakok, kiknek visszaadta a látást, a süketek, kiknek megnyitotta füleit és a némák, kiknek megoldotta a nyelvét, a megtisztult poklosok, az új életre felemelt bűnösök és a bűnös asszony sem szólotak Hozzá másféleképen Judeában, Szamariában és Galileában.

A bizalom valaki iránt nem parancs-szóra ébred bennünk: vagy szívből fakad vagy egyáltalán nincs meg.

Az Istenbe vetett bizalmat ellenben megnyerhetjük: a kegyelem ajándékba adja nekünk. Könyörögj tehát érte buzgó imában.

XIII.

CSAK AZ IGAZSÁGOT

„A hazugság király.”

Valódi, mint egy Lajos-arany.

Tudod-e, mi az a Lajos-arany?

Talán még sohasem láttál ilyen pénzt?

Tisztasága és csillogása mindenkor szépen jelképezi az egyik leggazdagabb erényt: az igazlelkűséget. A názáreti Jézus ezt csodálta meg egykor olyan kedvveléssel Nathanaelben, ebben az éplelkű izraelitában, aki sohasem esett a csalás és a gazság kelepccéjébe.

Megértem az Istenember ujjongását ennek a léleknek láttára, hiszen ellenfele, a sátán nemcsak a gonoszság, hanem a hazugság és a sötétség fejedelme is.

Megfigyelted már, fiam, hogy minden bűnnek egyúttal hazugság és sötétség a köntöse. Más színben látod a tiltott gyümölcsöt a bűn elkövetése előtt, mint utána; mikor már beléharaptál, kénytelen vagy beismerni csalódásodat. Hány igazságtalansággal, tisztátalansággal és egyéb vétekkel kevesebb terhelné a lelkiismereteket, ha a kísértés percében ezek a bűnök nem bújtak volna álruhába.

Az őszinte ember mindenben az igazságot keresi és nem bújik el előle. Irtózik attól, hogy másnak nézzék, mint ami

valójában. Sohasem tűri, hogy helyette ártatlan bűnhődjék. Ha hibázott, önként jelentkezik. Bátran szemtől-szembe néz az emberekkel, elviseli mások tekintetét és nem fél attól, hogy nyitott könyvként olvassanak lelkében. Visszariad attól, hogy az emberek előtt rejtett szegényfoltokat még gyóntatószékben is mestersegesen szépítgesse.

Az álszentek többet ártanak a vallás ügyének, mint a megrögzött istenkáromlók, mert a világ fölfedezi a képmutatást és sajnálatosan, de nagyon eredményesen általánosítja a többi derék keresztényre ezt a fogyatékossgot.

Te is megbecsüléssel fogsz majd beszélni bizonyos meggyőződéses protestánsokról és egyéb másvallásúakról, mikor látod, hogy megszégyenítik az olyan katolikusokat, akik mitsem értettek meg az evangélium és az Egyház tanításából.

Légy őszinte ember. Szeresd a világosságot. Légy nappaljáró madár, vagyis élj szívesen a nyílt ég alatt.

Ne legyen olyasféle „magánéleted”, mint bizonyos rendjeles uraknak, akiknek közismerten piszkos ügyeik vannak, mihelyt lekerülnek a politika, a hadsereg vagy a közélet deszkáiról.¹ — Az ilyenek

¹ A szerző 1938-ban bocsátotta sajtó alá művét: két év múlva a francia összeomlás körülményei megmutatták, hogy ezek a sorok nem túlzó sötétenlátásból eredtek. (A ford. megjegyzi.)

mindíg azokra az egy-két órára gazdagon felöltöztetett próbababákra emlékeztetnek, melyek önmagukban fabatkát sem érnek; azokat a műterem statisztákat juttatják eszembe, akik páncélt és alabárdot viselnek, de sohasem harcolnak.

Légy mindenütt mesterkéletlen.

Merj nyíltan beszélni: Ez áll, — ez nem áll.

Ne színészkedj, mert nem vagy sem próbababa, sem statiszta. Úgy élj kifelé, amint lelkiismereted belülről irányít.

Tudj igen-t és tudj nem-et mondani.

Elismerem, hogy ez gyakran igen néhez, sőt hősies dolog.

A vértanúkból megvolt ez a fönséges őszinteség, midőn látszólag legyőzve és elnyomva, a hatalmon lévők kérdésére igen-nel vallották magukat kereszténynek. De tudtak hősies nem-et is mondani, mikor a bálványoltárok edényeinek parázsára tömjén szemeket kellett volna szórniok.

Legyen benned bátorság, hogy nyomukba lépj: veled Krisztus, az Út és az Igazság.

XIV.

SZOLGÁD, VAGY . . . KÉNYURAD: A TEST

Az igazi szabadság.

Súlyos kérdés, azonban nagyszerűen megvilágítható, ha pozitív oldaláról kezdjük bogozni: így egyszeriben világosság és erő árad belőle.

Tárgyalása közben nem vagyunk vasúti kocsiban, ahol mindenütt felénk mered a tilalom: „Kihajolni veszélyes és tilos.”

Mire is kötelez bennünket a VI. és az ezt kiegészítő IX. parancsolat?

Arra, hogy tartsuk tiszteletben a természetadta, Istentől előírt rendet azoknak az életműködéseknek előkészületi ideje és használata közben, amelyek a házasság élet keretében az emberi faj fönntartását szolgálják.

Tisztaság önmagaddal és másokkal szemben: ezen a kettős erényen nyugszik ez a rend.

A normális fiatalember tiszta, szűzies és fegyelmezett.

Mínhogy azonban ezt a rendet sehol, sem lélekben, sem utcán és társaságban nem lehet megőrizni nekifeszülés és lemondás nélkül, azért a féktelen élvezet-vágy pogányságában és szenvedélyességében nem akar tudni róla; vagy tagad-

ják tehát a nemi élet erkölcszabályát vagy pedig elvetnek mindennemű korlátozást.

Ebből a magatartásból születnek a szennyirodalom termékei, a realistának nevezett filmek és színdarabok, a meztelenség, a féktelen táncok, a szervezett alapon álló kicsapongások. Innen ered a születések számának szándékos csökkenése és a zavartkeltő szabadosság az összes különféle bűnnel együtt.

Az ember sehogy sem hághatja át úgy ezt a rendet, hogy ne keveredjék a legocsmányabb féktelenségekbe, melyek az állat színvonala alá rántják.

Mindenekelőtt lássuk, hogy — mint mindenben — mi is ebben a dologban az igazság. Azt szeretném, hogy a tisztaság kérdése csak erkölcsi tudatod hátterébe állítva érdekeljen: ezért kedvező alkalom esetén kérj tájékoztatást arról, ami foglalkoztat. Az igazság fog megszabadítani téged.

Szüleid, az ő hiányukban lelkivezetőd vagy egy megbízható barátod megbecsülhetetlen szolgálatokat tehetnek neked, ha őszintén felelnek kérdéseidre.

Azután a *szeméremérzet*. Ez nem kislányos örökség csupán, hanem sajátos minden érzékeny léleknek, mert ez a tisztaság őrzőangyala.

Hozzáfűzöm: *egészséges szellemi elfoglaltság* is kell hozzá. A meglepetéseket

leszámítva nem annyira magában a végrehajtásban, mint inkább az előzetes beleegyezésben kell a bűn elkövetésétől tartanunk: ez a kísértésbe való beleegyezés.

Végül szükséges a *hidegvér*. A féktelen tettek megismétlése legtöbbször valamilye rémlátás, autoszugesztio szülötte; ahányszor csak ilyen helyzetbe kerülök, mindig ez fog történni velem. A félelem azután megmérgezi az értelmet és fejtelenség, erőtlenség, elernyedés jár nyomában. A rossz szokásokat úgy szedtük össze, hogy nem indultunk elég bizalommal a szenvedélyek feletti győzelem kivívására.

Fiam, ha keresztény vagy, ha értékeled megkeresztelt és megbérmált voltodat, szentgyónásaidat és Krisztus testében-vérében részesítő szentáldozásaidat, ha a Szent Szűz oltalmába ajánlottad tisztaságodat és minden este kéred segítségét, akkor mi az az erő, ami nem áll rendelkezésedre?

Vidáman és lelkes örömmel fogsz tisztán élni és néhány múltó gyengeség nem lankasztja el abban talált örömet, hogy életedben nincs lealázó rabszolgaság, de páratlanul sok benne az erő.

Homlokodra lesz írva az öröm, és én éppen olyan gyengédséggel, mint mély tisztelettel tudnálak megáldani; hiszen a Szentlélek fog lakást venni benned.

Nem kerülsz a test kényurasága alá,
hanem te veted azt uralmad alá!

XV.

A BALLÉPÉS UTÁN

Egy embernek két fia volt. A fiatalabb . . .

Az alább közölt levél, melynek hitelességét tanúsítom, itt fekszik asztalomon. Leírom a nélkül, hogy egy szót is hozzátennék. Így szól:

Szeretett Mamám!

Mama! Mindig ez a szó jön ajkamra, amit úgy ejtünk ki, mint gyermekkorunkban, hogy enyhítsük vele a szenvedést. Igen, kedves Mamám, boldog vagyok, hogy engesztelésül és teljes szabadulásképpen szenvedhetek.

Ma reggel sírvafakadtam börtönömben arra a gondolatra, hogy Isten felém nyújtotta kezét, mielőtt véglegesen az életbe léptem és visszatértem a vallásossághoz; szerencsére éppen ekkor, mert nélküle semmire sem mennék.

Édesnek tűnnek szenvedéseim azok mellett, melyeket neked rossz útra téréssel okoztam. Mama, érezd meg ebben a levélben a legnagyobb őszinteséget bűnös fiad részéről, aki most érti meg

könnyeidet, és boldogságát ezután a kötelességteljesítésben akarja megtalálni.

Ne gondold, hogy ez afféle kisgyermekes fogadkozás: „Vége, többet nem teszem.” Nem! Férfiként beszélek, aki elhatározásai megtartása érdekében küzdeni tud.

Kedves Mamám, ne szomorkodjál. Teljesen a Gondviselés karjaira bízom magamat. Én, szegény kis közlegény, csak napi kötelességemet végezhetem és szorongva várhatom szabadulásomat. Bízzál!

Kész vagyok harcbaszállni az élettel, miután már farkasszemem néztem vele; megtanultam, amit eddig nem ismertem: a szenvedést.

Te pedig, kedves Papa, aki nap-nap után annyi akaraterővel teljesítéd kötelességedet, légy biztos benne: legforróbb kívánságom az, hogy újra visszakerüljek melléd és boldog életedet folytatva láthatd, hogy megkomolyodtam és kiveszem részemet a ház munkájában és örömében.

— — — — —
A legnagyobb szeretettel csókoklak benneteket.

•

A sorok nem szorulnak magyarázatra, minthogy olyan lelkiismeretfurdalási kitörések, olyan gyermeki kegyelet és olyan keresztény érzelmek áradnak belőlük, amelyek az adott körülmények között

megrendítőek. Nehéz lenne csak hozzányúlni is a nélkül, hogy ne rontsunk rajta.

Igy néz ki az érem visszája egy bolond pillanat, belső felfordulás és kemény megáláztatás után.

Igen, valóban a bűn örültség.

XVI.

SZEMED

„A szépség Istenhez való hasonlóság.” (Gratry.¹)

Egy hónapi magánzárka után szabadlábra kerülő katona mondta el bizalmasan nekem: Nem az tett legkeményebben próbára, hogy semmit sem csinálhattam, hogy nap-nap után levest kaptam ebédre, hogy végig kellett hallgatnom egy-egy fogoly haláltusáját vagy hogy megfosztottak mozgásszabadságomtól, hanem az, hogy a fehérre meszelt falakon kívül semmi egyebet nem láthattam. Abba bele lehetne örülni.

Arra vagyunk tehát teremtvé, hogy lássunk, hogy a világra nyissuk szemeinket, hisz nincs rosszabb baj a vakságnál. A világtalanok fehér botja könnyekig megindító látvány. Nyissuk tágra szemünket, de kérve-kérem, csak a szépet nézzük vele.

¹ Gratry (1805—1872), francia pap, bölcsele.

„Szemük van, de nem látnak”, — áll mindazokra az ifjakra, akiknek alacsony homloka alóli tétova pillantása csak szépség-utánszatokon akad meg, vagy pedig elvész a haszontalanságok „búbájában”.

Neveljük szemünket éppúgy, mint értelmünket, szívünket és akaratunkat. Azért tehát, hogy ez a három képesség elérhesse erejének tetőfokát, szobád falait csakis olyan csinos alkotások fogják díszíteni, melyeket a remek festőktől magad választottál. Lesz benne egy áhítatra hangoló és fölösleges díszítésektől mentes egyszerű feszület, a Szent Szűz szobra pedig a tisztaságról fog beszélni neked, arról a tisztaságról, mely biztosítója a tiednek.

Keresd fel szívesen a szép természetet és értékeld nagyra a naplementét, a hóborította pusztát, a méltóságteljes erdőt, a fürge vizeket, a mérhetetlen eget, rajta a csillagok milliárdjait és a hegyeket, gleccsereket ezüstszínbe öltöztető holdat.

Látogasd a szépművészeti múzeumokat, ahol féltékenyen őrzik azokat a ritka alkotásokat, melyekkel a nagy alkotó szellemek megajándékozták a festészetet, szobrászatot, az ötvös- és hímzőművészetet.

Olvasd újra meg újra a remekírókat, a legújabb kor irodalmi terméséből pedig csak a legfinomabb bort kóstolgassad;

légy meggyőződve róla, hogy az ember feje „olyan hordó, amit nem érdemes lőrével megtölteni”.

Ha így teszel, akkor nem fogod nehéznek találni, hogy nagy műgonddal díszített templomainkban örömteljes imában borulj le a szépségbe öltözött Isten előtt, és majd vigyázol lelked kegyelmi köntösére, hogy bűnfolt el ne vegye szépségét.

XVII.

ÉJTSZAKA

„*De profundis clamavi . . .*”
„A mélységekből kiáltok . . .”

Éjtszaka . . . A sötétkék színű hegyvonulat felett szürkével áztatott mályvaszínű párák húzódnak.

Két fekete fenyőszál között a Vénusz ezüstcsillaga ragyog mozdulatlan titokzatosságban. Eszeveszetten cirpel egy tücsök.

A völgyben a vasútállomás körül néhány pont piroslik, a hegyoldalon pedig, mint apró gyerekjáték, fényes csík mutatja a zakatoló vasútikocsik útját az acél-síneken.

Lámpafény mellett írok szemben az éjjel.

Vannak lelkek, akik elvesztették a világosságot és sötétben botorkálnak. Sötét-

ség a kétely, a bizonytalanság és a fájdalmas órák, melyekben a testnél gyöngébb lelket megkísérti az elbukás, vagy pedig felülkerekedik benne a „törvényenkívüliség” varázsával az igazság és jóság iránti ellenszenv, olajfoltot ejt rajta és elnyeléssel fenyegeti benne a bátor, hitvalló és erényes életet.

Ezekért a lelkekért virrasztott Krisztus és vért-vizet verejtékezve, éjtszakai haláltusájában a Getszemáni-kertben érettük kiáltott fel Atyjához.

Aki már átélte nyílt tengeren a hajótörés veszedelmét, miközben a rakéták és a rádió S. O. S. jelei segítséget hivatgatnak, aki bányalégrobbanás után bezárva marad a tárnában, aki végigüvölti a lövészárkokon: „gáztámadás!”, az sem élt át nehezebb és végzetesebb órákat.

Éjtszaka borul a lelkekre, magára marad az értelem és a szív!

Ha valaha át kell vágnod magad ezen a próbán, fiam, akkor jóelőre tudd meg már, hogy egyetlen magatartás nyújt szabadulást belőle: az alázatosság és Isten kezére való hagyatkozás.

Rossz talán az, hogy tudatára ébredsz gyengeségednek?

Rossz talán az, hogy nagyon kis pontnak érzed magadat a titokteljessel, a túlvilággal, sőt a rosszal szemben?

„A mennyek országa erőszakot szen-

ved és az erőszakosak ragadják azt magukhoz."

Hozzád szól így az Isten Fia.

Panaszkodsz, hogy ködben jársz, sajtóban préselődsz, haláltusával küszködöl?

„Jézus Krisztus a világ végéig vívja haláltusáját" — felel neked Pascal és hozzáteszi: „ezalatt mi sem aludhatunk".

Ime, itt van az alkalom, hogy el ne aludj, hanem egyesülj az Istenember szenvedésével, hogy egykor vele meg is dicsőüljél.

Mert eljön a nap, mikor eloszlik a köd, ledőlnek a látszólag égígérő falak és szétszakad minden fátyol. A baglyok és denevérek visszahúzódnak a tetők alá, a pacsirták pedig a napfényben újra kezdik éneküket.

És ha a viharos átmenet után egészen, minden veszélyen kívül újra-ébredsz, áldani fogod a megpróbáltatást, mert új embert kovácsolt belőled.

XVIII.

PÉNZESZSÁK ÉS PÁNCÉLSZEKRÉNY

„Gyűjtsetek magatoknak kincseket,
amit a férgek meg nem emészthetnek."

Egy nagymama előszeretettel mondogatta unokáinak: „Isten őrizzen, gyermekeim, hogy gazdagok legyetek." Ők per-

sze hitetlenül hallgatták ezt az intelmet, hiszen olyan különösnek találták. A nagymamák szívében pedig annyi minden összegyűlt és fülük annyi mindent hallott, amiről a kicsinyeknek még sejtelmük sincs.

Ez az intelem homlokegyenesen ellenkezik azzal az „aranylázsal”, amely a legtöbb embert tüzezi.

Minden eszköz, mondják, jó és jogos, hogy szerencsénk birtokába jussunk: laposság, hűtlenség, pontatlan elszámolás, csalás egyaránt. Ne menjünk tovább.

Idézzünk eszünkbe néhány elvet.

A pénz nem cél. Csak eszköz: eszköz arra, hogy a szükség előli menedékkül tisztességes megélhetést teremtsünk magunk és mieink számára. Csak csereértéke van: és ezzel ki is mondtuk a halálos ítéletet a kincsgyűjtés és fösvénység felett.

Ebül szerzett jószág ebül vész el. Állandó igazságszolgáltatás folyik ezen a világon, mely lerántja a leplet a tolvajokról és tisztességtelen kereskedőkről, sőt éppen abban bünteti őket, amiben vétkeztek. A galád módon gazdaggá tett gyermekek eltékozolják szüleiktől rájuk hagyott javakat és egyenesen tartanak a nyomorba jutás felé.

Egyeseknek mások rovására való meggazdagodása társadalmi betegség.

XIII. Leó és XI. Pius pápa tanító-körlevélben hívta fel erre a figyelmet. A gazdagot felelősségek és súlyos kötelezettségek terhelik, amiket nem szabad kijátszania, hanem az alkalmazottak és munkaadók jelenlegi összeütközései közepette nagylelkűen vállalnia kell.

A fölösleget a javakból azoknak kell juttatni, akik a szükségesben is hiányt szenvednek. Alamizsnaképen? Ha akarod, igen. Én azonban nem szeretem ezt a szót, mert az alamizsnában mindig van valami bántó és lealázó arra nézve, aki kapja. Ingyenes ajándék ugyanis, amire nem vagyunk kötelezve, hanem csak szeretetből vagy egész egyszerűen könyörületből juttatjuk egy „szerencsétlennek”. — Mondjuk tehát így: Nemes bőkezűségből. Nemde ez a kifejezés illik az első keresztényekre is, akiknek mindenük közös volt.

Szerencsések és boldogok, akikben megvan a szegénység szelleme és ujjuk hegyéhez nem tapad a pénz. Krisztus a legteljesebb szegénységben született. Olyan szegényen élt, hogy elmondhatta: nincs hová fejét lehajtsa. Úgy halt meg, hogy csak anyját kellett végső gondoskodással Szent Jánosra bízni, lelkét pedig Atyja kezeibe ajánlania.

Egy a 12 közül a pénz rabja lett és eladta Krisztust 30 dénárért. Hányan, de

hányan kiszolgáltatóknak Őt napjainkban
15-ért! . . .

A földön élő szegények a mennyország
választottai. Tisztelettel tartozunk nekik.
Uljetek feljebb az első helyre, szól majd
hozzájuk a Mester a mennyek országá-
nak lakomáján, mert „az utolsókból lesz-
nek az elsők”.

Mit érnek ezzel az állítással szemben
a mi könnyed álokoskodásaink?

XIX.

A BARÁTSÁG

„Erős város a testvér,
kit testvére megsegít.”

Olvasmányaimról készített jegyzeteim-
ben tekintélyes nyaláb a barátságról szól.

Mi minden fekszik ebben a pillanat-
ban itt kezem alatt ezeken a porlepte
lapokon, ahová gyermekkorom hevében
Lacordaire-nek és annyi másnak legszebb
gondolatait jegyezgettem; énekek egy
ritka virágról: a barátságról.

Ich hatte einen Kameraden . . . Volt
egyszer egy barátom, egy iskolatársam,
akit szívből úgy megszerettem, hogy ta-
lán senkit olyan lelkesen életemben. —
Egymásmellett tanultuk a matematikát,
a latin versek titkait és összehasonlítottuk
feladatainkat. Ő bennlakó volt, én

pedig bejáró. Néhanapján összejöttünk, szünidőben leveleztünk.

Mi lett belőle? Nagy kérdőjel előttem.

Emléke — ő nem is tudja — életem első 14 évének legtisztább és legkedvesebb emléke marad.

A jelenlegi fiatal nemzedék, úgy mondják, nem tud mit kezdeni a barátsággal. Alig becsüli valamire ezt a kincset.

Akárhogy is álljon a dolog, biztosíthatlak, fiam, hogy édes dolog a jóbarát. Ha ilyenre találsz, szert teszel egy pár erős szárnyra, amely képes téged a tiszta légkör nagyszerű terébe lendíteni. Ez a két szárny:

Az önzetlenség és a hűség.

A barátságnak nem lényeges feltétele az ízlések hasonlósága, hanem csak az, hogy a lelkek rokonszenvezzenek egymással. A barátság a szívben és nem az érzékekben lakik. Annál erősebb, minél tisztább.

„A barátság két lélek egyesülése életük művének elvégzésére.”¹

Jézus ismerte a barátságot: Szent János és Júdás is barátja volt.

Az első hűséges volt mindhalálig, a másik pedig . . . tudod jól a végét. Miután a sátán lenyeste szárnyait, Júdás kapzsi csalóvá lett.

¹ Lacordaire.

Tanulj meg szeretni is, fiam, amint gondolkodni és akarni is tanulnod kell. A szeretet az élet teljessége, kovásza, mágnesese és motorja; aki nem szeret, nem él, aki rosszul szeret, rosszul él, aki pedig egy keveset is szeret, már eleget él.

Sokkal többet használhatsz a világnak szíved által, mint eszed révén. Az élet küszöbén bárcsak beléd olthatnám a vágyat, hogy nyisd tágra szereteted erőit és soha semmiféle önző számítgatásokkal ne korlátozd azokat önmagukra. Ezt a kívánságot pedig tekintsd irántad érzett barátságom tanújelének.

XX.

HOGY JOBBAN SZERESS ENGEM

„Péter, jobban szeretsz-e engem ezeknél?”

Mit álltok tétlenül egész nap? Menjtek ti is munkára szőlőmbe.

Ha pedig tökéletes akarsz lenni, fiam, menj, add el, amid van és azután jöjj, kövess engem.

Ez a hódító, apostoli munkára való felszólítás a papi hivatás.

Senki sem a saját feje után választja ezt az életmódot: hivatás, vagyis Isten hívása kell hozzá, a hívás elfogadásához pedig különleges kegyelmek szüksége-

sek. Olyan kivételes kegyelmi segítség kell hozzá, ami csak egyeseknek jut osztályrészül. Elfogadása pedig Isten iránti szeretetet és szolgálatára kész, önzetlen, határozott akaratot igényel.

Olyan a hivatás, mint valami kényes növény: figyelmes és hozzáértő ápolást kíván. Hanyagság révén tönkre mehet: gondatlanság folytán a szár esetleg sohasem szökken virágba.

Más hivatások azért vesznek el, mert fellép a félelem, hogy a túlságosan magasnak és megközelíthetetlennek látszó cél el sem érhető. Azt mondják: Nem nekem találták ki. Túl hosszúak a tanulmányok és túlságosan kemény lemondásokat követelnek.

Végül vannak külső akadályok is a szülők részéről, akik gyakran rosszul értelmezik kötelességeiket és szándékosan akadályként merednek az élet kapuja elé: „Még túl fiatal és tapasztalatlan vagy hozzá; később majd újra beszélünk róla . . .”

Tudd meg azonban, fiam, hogy elődeidnek a papságban nem szegték kedvét az akadályok. Nézd Szalézi Ferenc, Páli Vince, Vianney János, P. Biró, Kaszap Pistáét vagy a környezetedben látott papok példáját. Miért ne tennéd meg ugyanazt, amit ők megtettek?

Minden életpályának, minden célba-

jutásnak és munkának megvan a maga nehézsége; vagy talán karosszékekben, illetve hálókocsiban akarsz a mennyországba jutni? Jézus azt mondja: „Ha akarsz.”

Kegyelme mindenható, barátsága összehasonlíthatatlan és e mellett királyi boldogságot kínál. Ha akarsz . . . mindez a tied.

Ott a város szívében omladozik a templom: te fogod felépíteni; amott családok nem hallgatják többé az evangélium szavát: te fogod fölkeresni őket; a betegeknek és a haldoklóknak, kik az utolsó biztató szóra várnak, te fogod megnyitni az eget.

Körül fogsz járni jót cselekedvén és mint második Krisztus teli kézzel fogod hinteni a jó magot a földön és az örökkévalóságban.

Ha akarsz . . .

XXI.

MARADJ GYERMEK

Az életművészet titka.

Amikor Lindbergh egyhuzamban átrepülte az Atlanti-óceánt és a világ legtermészetesebb módján leszállt Le Bourget-ben, csodálót legjobban az lepte meg, hogy ezt a rettenetes hőstettet egy olyan

fiatalember hajtotta végre, kinek arcán és lelki világán még csaknem a gyermekkor vonásai tükröződtek.

Az amerikai fiatalság talán tovább őrzi meg érintetlenül a húszéveseknek azt a virágát, amit a többi fiatal láthatólag úgy siet leszakítani?

Az mindenesetre történeti tény, hogy a 20. századig kellett várni, míg a világ megtapasztalta, hogy a tökéletesség a lelki gyermekség életében áll, amint ezt a modern idők legnagyobb szentje, Lisieuxi Kis Szent Teréz életében megmutatta.

Nem köti-e lelkünkre az evangélium, hogy maradjunk egyszerűek, mint a galambok, mint farkasok között a bárányok, mint a *gyermekek*, ha bebocsátást akarunk nyerni a mennyországba, ahol a legkisebbeknek lesz legjobb dolguk.

Charles de Foucauld¹ ez a spáhi-tisztból lett önkéntes szaharai remete csak a „jó Isten kiskutyája” szeretett volna lenni. Még egy kisdédnél is kevesebb . . . csak egy kiskutya.

Mindez azonban jellemerőt, lemondást, kiegyensúlyozottságot kíván és olyan egészséges erkölcsöt tételez föl, amelyet napjainkban sem önmagunkban, sem másokban nincs alkalmunk tapasztalni.

¹ Charles de Foucauld (1853—1916) francia kutató és misszionárius a Közép-Szahara vidékén.

Itt ugyanis valóságos újjászületésről van szó: arról, hogy rendbehozzuk lelkünket, lenyessünk, levágjunk, kiirtsunk egy sereg szeszélyes ágat, melyek megfojtással fenyegetik bennünk a lelket: hiszen olyan zeg-zúgosak, irigyek és gyanakvók vagyunk bensőnkben. Délután kettőkor a delet keressük és minden lépésünknel attól rettegünk, hogy nem süt ránk a nap . . .

Ahhoz, hogy széles kedvvel nevessünk, gyermeknek kell lennünk.

Ahhoz, hogy ne gondoljunk rosszat, hogy ne kételkedjünk, gyermeknek kell lennünk.

Ahhoz, hogy ne ismerjük a nyugtalan-ságot és a másnap gondját, hogy Atyánk-nak szólítsuk az Istent és édesanyáknak tekintsük a Szent Szűzet, ahhoz gyermek-nek kell lennünk.

Minél több dolgom van felnőttekkel, annál inkább szeretem a gyermekeket, de nem álmodozó vonzalomból, hanem mert szeretnék hasonlítani hozzájuk.

Igen, szeretnék gyermek lenni, kisfiú a szó teljes értelmében: kisfiú, aki szeret játszani és harsogva kacagni, beéri egy karéj zsíroskenyérrel, tud hinni egész lelkéből, szeretni egész szívéből és őszintén megsirat minden engedetlenséget; kisfiú, aki boldog a nélkül, hogy tudná.

Szeretnék . . . Ó, ha megpróbálnám!

XXII.

VÁLLVETVE

„Légy résen!”

A cserkészek napirendjükbe vették a napi jótettet, a felebarátjuk javára végzett jócselekedetet.

Ha néha már önkéntesen szolgálatára voltál zavarában valakinek, akkor ismerd azt a benső örömet, amely nyomon követi a nemes szívben a jótettet.

Sebesülteket ápolni, elsősegélyt nyújtani, tüzet oltani, kimenteni egy vízbe-fúlót, lecsillapítani egy megvadult lovat vagy egy kitörőfélben lévő tömegrémületet, mindezek olyan jótettek, melyeket ritkán kívánnak tőlünk.

Itt van azonban néhány, melyet naponta gyakorolhatunk: megteríteni édesanyád helyett, megmelegíteni édesapádnak a papucsokat vagy . . . kikotorni pipáját, átismételni öcsikével a leckét és rávezetni egy-egy kérdés megoldására, mosolyogva vállalni a bevásárlással járó unalmas lótás-futást, lemondani egy-egy nyalánkságról a szomszéd javára.

De még jobbat is ajánlhatok neked, fiam.

Mikor mélabúval és sötét színekkel találkozol környezetedben, mikor rájössz, hogy itt csöndben szenvednek, másutt pe-

dig gonoszok az emberek; mikor kísértést vagy bűnt látsz odalopakodni egy-egy lélekhez, akkor talán elfordulsz onnét?

Ha félénk, túlzottan érzékeny vagy pedig önző vagy, akkor igen.

Ha azonban talpraesett a fellépésed és nemcsak önmagadra gondolsz, akkor nem.

Próbálkozzál, dolgozzál, beszélj, imádkozzál.

Lehet, hogy balkezes és ügyetlen vagy. Annyi baj legyen.

Isten látott! Ő nem győzelmet, hanem erőkifejtést vár tőled. Az pedig, amire vállalkozni akartál, nem kis tét.

Ez elég.

Az est leszálltakor örülhetsz, hogy nem vesztetted el a napot, mert nem voltál lanyha: talán sikerült egy szikrányi hitet, reményt, szeretetet gyujtanod, amely fényforrássá lesz és melege hosszú időre életerőt önt egy emberbe, aki jószívű szamaritánus hiján megfagyott és éhenhalt volna.

Gondolkozzál néhány percig erről, mielőtt bezárnád a könyvet, és mára csak ezt jegyezd meg: Hacsak egy keveset is akarsz törődni felebarátoddal, akkor is sok önlegyőzésre lesz szükséged, hogy lemondj kedvteléseidről és önzésedről, hogy elfeledkezzél önmagadról. Ennél nincs semmi nehezebb a világon.

Nemde ez éppen elég indítók arra, hogy megpróbálkozzál vele?

XXIII.

FÉLÓRÁT HETENKINT

„Vasárnap misét becsületesen hallgass.”

Kínos dolog bevallani, hogy az Egyháznak köteleznie kellett a hívőket — mégpedig örök kárhozatba sodorható súlyos bűn terhe alatt — a vasárnapi miséhallgatásra.

Mert végeredményben a szentmise vagy csak jelképes, jámbor szertartás, vagy pedig tényleg a mi Urunk Jézus Krisztus szenvedése újul meg benne az oltáron.

Ha pedig — amint az Egyház tanítása szerint hisszük és valljuk — a szentmise isteni áldozat, akkor a keresztények sohasem hiányozhatnak róla; azaz mit is mondok: térdenállva kellene odacsúszniok.

A pap, aki Krisztus képviselője és a szentelés napjától fogva megbízott szolgája, itt mondja el az utolsó vacsora szavait és újra elismétli azokat a mozdulatokat, amelyek alatt kezeiben a kenyér és a bor lényege csodálatos módon élő, jelenlévő Jézussá változik.

„Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre” — mondotta Krisztus; művének

folytatói pedig 2000 év óta engedelmeskednek szavának a katedrálisok arannyal és drága márvánnyal ékes falai között éppen úgy, mint a missziósterületek szalmakunyhóiban, a legmagasabb előkelőségek és a tudományvilág fejeinek jelenlétében csakúgy, mint az üres térdeplősorok előtt.

„Ez az én testem, ez az én vérem, a vér, melyet értetek ontottam.” Ime: egyik részről a szeretet elrettentő titka, másik részről pedig a vétkes közömbösség megfoghatatlan rejtélye.

Én ugyanis, mivel kirándulásra megyek, mivel apám se jön velem templomba, mivel a vasárnap számomra csak alkalom a továbbalvásra, nem megyek misére és nem adom meg Istennek azt a félórai imádást, amely hivatva van megszentelni napomat és az egész hetet.

Egy-egy öreg, reumától sujtott anyóka pedig ezidőtájtban nagy kínnal ereszkedik le a szavojai hegyekről és két óra hosszát mendegél botjára támaszkodva, hogy ott lenn a szentély nedves boltíve alatt Istennel találkozzék.

Ó, a vasárnap az övé! A harangok neki csengenek-bonganak! A templomkapu kitárt karokkal hívogatja, a szenteltvíz megtisztítja lelkét, az üvegablakokról felé mosolyognak a szentek, a falakon túl

pedig áldják és szent találkozóra várják halottai, kiket ő fektetett sírba.

A názáreti Jézus, Szűz Mária fia pedig készül föláldozni magát érte, a szegény, öreg parasztasszonyért és szent mamáért, kinek sem szíve, sem emlékei nem dermedtek jéghidegre.

XXIV.

A MEGSZENTELT HAZASZERETET

Nem értjük, — mondhatták egykor joggal az idegenek — hogy a magyarok miért mozdulnak ki hazájukból? Hiszen mindenük megvan, amivel szomszédaik büszkélkednek! Bővizű folyóktól öntözött végtelen rónák, mérhetetlen erdőségek, égbenyúló havasok, csodás tengerszemek, tavak, sőt valami még a tengerből is. Igen, nem is olyan régen, még méltán mondhatták és rövidesen újra mondhatják: földrajzilag Magyarország a földkerekség legszebb országaival vetekszik.

De történelme is! a legszebbek közül való. (Ne 1918-at vegyünk megítélésében alapul.)

A legendás nemeslelkűség hazája ez a föld: a hősköltemények, a munka és a gazdaság dalai egyaránt megteremnek rajta. A főváros és az egész ország a

nyugati műveltség keleti határőrse, végvára és védőbástyája: az egyes ország-részek évkönyveiben megőrzött dicső mult beillene egy egész nemzet történelmének.

Magyar hazánk a legszorosabb kapcsolatban áll az Egyházzal, hiszen első királyunk szent térítőapostola volt népünknek, legdrágább nemzeti ereklyénk, a korona pedig a római pápa megszentelt ajándéka. A történelem előtt ma már tisztán álló tény az is, hogy hazánk felszabadítása a török iga alól a pápaság érdeme. Napjainkban uralkodó Szentatyánk kitüntető szeretetét pedig csak az a magyar nem tudja értékelni, aki lélekben nem ünnepelte meg az eucharisztikus találkozó nagy napjait és nem vett részt imádságos lélekkel a lelki megújulást követő évek országépítésében.

A harminchárom magyar szent állandó szent vágyat sugall belénk: „Hadd legyünk mink is tiszták, hősök, szentek! Hazánkat így mentsd meg!”

Tegyük fel, fiam, hogy holnap ránk törne az ellenség, meghódítja az országot, letelepszik és a nyakunkra ül. Mit szólnál hozzá? Ha nem állsz szilárdan a két lábadon, ha most csak szélkakas módra viselkedsz, akkor kész örömmel fogsz majd hitehagyott árulóvá válni és minden feltétel nélkül faképnél hagyod, amit ma még imádsz.

Fegyverestül, málhástul átpártolsz az ellenséghez. Sőt? A zászlót is kiszolgáltatod, hogy meggyalázzák és másszínűt tűzől helyére.

Ne gondold azonban, hogy mindezt csak puszta szójátékképen mondom: a veszély nem holnap vagy holnapután fenyeget, hanem nap-nap után szembe kell nézned vele.

A hazátlan, nemzetközi elem, amely népboldogító álmokkal lazította a szakszervezeti elvtársakat, igaz, végnapjait éli, illetve már kiszenvedett. Azonban sajtóban, színházban, filmben, táncban, irodalomban, sőt nevelésben még hihetetlen mennyiségű utóhatás, méreg és pusztító bacillus maradt az idegenfajta fertőző betegségeiből. Hol vagyunk még az igazi magyar szellemtől a társadalmi életben vagy a kereskedelemben? Árdragítók, lélekkufárok, rémhírterjesztő suddogók, idegenbe kacsingatók és élelmiszerrejtegetők, mind-mind kártékony, idegen elemek a nemzettestben!

Mit fogsz tenni, hogy útjukat állhasd?

Figyelj azután még valamire: mikor egy nemzet nem akar többé gyermeket, mikor „egykéket” kényeztet, mikor az asszonyok kisbabák helyett kutyákat melengetnek, akkor ez a nemzet öngyilkosságra készül.

Kész vagy-e rá, — bármibe is kerüljön

— hogy ezen a téren másképp fogsz viselkedni, mint a nagy többség?

Egyszer pedig majd élned kell politikai jogaiddal. Akkor ne tégy úgy, mint az egyszerű ember, aki a szavazás napján horgászni ment és üresen hagyta szavazólapját azzal az ürüggyel, hogy „a politika piszkos mesterség”.

Egy ország értékét, amint látod, polgárainak értékes volta szabja meg.

Igyekezzél tehát jó magyar emberré válni, hogy éljen a haza.

Megérdemli a haza, hogy áldozatosan neki szenteld erődet és életedet.

Lépj be azoknak a nagyoknak soraiba, akik végzetes időkben megmentői voltak e népnek és példájukkal téged is kötelességeidre intenek. Ha értesz a tollforgatáshoz: írd; ha szónok vagy: beszélj; ha könyvtárad van: add kölcsön könyveid; ha vagyoned van, markolj bele telikézzel! Egy szóba foglalva: tégy valamit hazádért, hogy munkád láttára elmondhassák: „Ó, ha minden magyar ilyen lenne!”

XXV.

HAGYOMÁNYOK NYOMÁN

Je maintiendrai — Én állok a vártát (Bayard¹).

Azt szeretném, fiam, hogy folytasd a szüleidtől meghúzott egyenes vonalat és tartsd becsületbeli kötelességednek, hogy attól egy tapodtat se térj el.

Hogy bizton járhasz nyomaikon, ne elszigetelt lénynek tekintsd magad, hanem egy szemnek abból a láncból, amely egybeköt a multtal és készítgeti a jövőt.

André Maurois teljes egészében abból az életmódból magyarázza meg Lyautey marsallt,² melyet a mult század közepén a gyermek Nancyban bölcsője körül talált: „Izlásban és szokásokban a legnagyobb egyszerűség uralkodott, igénytelen-ség és kemény erkölcsi szigorúság jellemezte őket, mélységes volt vallásos hitük, kitartó és pontos a munkájuk. Kedvelték és művelték a szellemi foglalkozásokat, mindenben mértéket tartottak, félve kerültek a pompakifejtést, a külső szerepléseket és a kitüntetések . . . rendszerető, gazdálkodó szellem élt bennük és minden garassal számoltak.”

¹ Híres francia kapitány a 16. században: a „félelem és gáncsnélküli lovag”.

² Louis-Hubert G. Lyautey (1854—1934) marsall, buzgó katolikus, Marokkó szervezője.

Nem ebben lehetne-e jellemezni szüleidet és nagyszüleidet is?

Te vagy hivatott rá, hogy folytasd munkájukat.

Mikor a katonák elhagyva a lövészárkokat arcvonalba sorakoznak, ez a kérdésük a hátvédhez: „Lesz utánpótlás?” Őseid haláluk előtt szintén föltehettek egy pillantással a kérdést: „Lesz folytatása munkánknak?”

Kegyeletből és tieid iránti tiszteletből ne áss választóárkot az „öregnek” és a magad ifjúvolta közé.

Kemény munkájukért, alázatos lemondásaikért és sok erényes tettükért felelős vagy azoknak a nemzedékeknek, akik az élethez segítettek.

Mert jól tudd meg: mikor lelkiismereted önkénytelenül visszariad attól, hogy beleegyezzék a rosszba, mikor a világ botrányai viharos tiltakozást váltanak ki benned, mikor szomszédod durva viselkedése arcodba kergeti a vért, akkor a vér szava szólal meg benned.

Ezek a megszólalások visszhangként szállnak a multba, és én kitörő örömmel üdvözlöm őket, mert hűségedet mutatják.

Igen, a halottak beszélnek hozzánk. Tetteik követik őket és kísérnek bennünket, vagy még helyesebben: ők szabják meg létfeltételeinket teljes egészükben.

Fogj hát kezet velük.

Láttál valaha már haldokló embert? Megfigyelted-e, hogy a haldokló mennyire átengedi kezét abba a kézbe, melyet az elválás végső pillanatában feléje nyujtának? Milyen gazdag értelmű és nagyjelentőségű ez a mozdulat: az élők nyomdokába lépnek az elhúnytaknak.

A te jelmondatod legyen Bayard lovag jelszava:

„Je maintiendrai” — „Én állom a vártát.”

XXVI.

KITARTANI

Mindvégig.

A gyermek boldogságának javarészt a változatosságban találja: a testtartás, a játék és az írófüzet változtatásának épp úgy örül, mint munkazubbonya kicserélésének.

Az emberek bizonyos tekintetben mindig gyermekek maradnak. Tűrik, hogy elhatalmasodjék rajtuk a „más” és a „másutt” hóbotja: pedig ez rövidesen gyilkosa lesz minden nyugalmuknak és kitartásuknak. A képzelgés és az irigység azután szélkakasokká változtatja őket.

— Ma: „Hozzákezdtem az ipariskolai tanulmányokhoz”. Egy év múlva pedig: „Stop! Mégis inkább az érettségi felé tájékozódok.”

— „Kereskedő leszek. — Elég volt! Mégis csak jobban érvényesülök valami közhivatalban.”

— „Megkeresi az ember kenyerét egy szövőipari irodában . . . ; próbáljunk azonban bejutni a bankba.”

— „Ma Feri a barátom. — Holnap Jancsi lesz az.”

„Ez az élet olyan kórház, írja Baudelaire, melyben minden beteget megszállva tart a kívánság, hogy ágyát változtassa . . . Úgy látom mindig, ott érezném jól magam, ahol éppen nem vagyok.”

Kocsira ülünk és költözködünk! Egymást váltogatják a művészeti irányok, a kormányok, az egyenruhák, a különféle időszámítások, a nevelési módszerek és a klasszikus kézikönyvek. Álljunk meg már egyszer.

Néha haladást jelent, ha valamit kicserélünk vagy valakit elmozdítunk, ha abbahagyunk egy foglalkozást vagy elhagyunk egy várost; attól azonban óvakodjunk, hogy szeszélyeinket és szenvedélyeink ábrándjait az öntökéletesítés vágyának örve alatt mentegessük.

Állapodjunk meg. Itt vagy ott, mind-egy, csak kitartsunk mellette. Kitartani, ez volt a parancsszó a lövészárkokban is.

Legyünk hűségesek állomáshelyünkön, ropogtassuk csak a magunk fájáról a cseresznyét és ne pislogjunk a kerítésen

túlra, nézzünk a saját tányérunkba és ne a szomszédéba. Milyen egyszerű és békés lesz majd így életünk.

Ha naponta nem ajánlhatsz fel egyebet Istennek, mint azt, hogy ott állsz, ahová Ő állított, ha akár száraz kavics vagy csupán Előtte, de hűségedben kitartasz, akkor jó katona és jó vezető maradsz. — Tudod-e, hogy a tűrés erényeit nehezebb gyakorolni, mint a hódítás erényeit? Pedig az előbbiek az igazi apostolok ismertetőjelei.

XXVII.

ÉS MÉGIS

„Semmi sem új a nap alatt.”

Egy regényíró a következőképen határozta meg a komoly embert: „Az az ember, ki rendszeresen és szívós kitartással építi a maga külön sejtjét abban a jól-rendezett hangyabolyban, ahol élünk. Időnként egy kegyetlen, illetve közömbös kertész belevágja lapátját a hangyabolyba. A komoly ember tüstént megkezdí az újjáépítést, mintha a szerencsétlenség soha többé nem fordulhatna elő.”

Rövidebben úgy fogalmazhatjuk, hogy az a komoly ember, ki megteszi kötelességét a sok kelepce és botrány dacára, ami megbénítására törekszik.

Mert bizony botrány egy-egy kalandor szemtelen öröme, akinek látszólag minden sikerül; botrány az, hogy az első hely annak a diáknak jut, aki csalással írja dolgozatát, de „nem kapják el”; botrány az a filmcsillag, akinek fényűző, nagyvilági élete sárral fecskendez egy sokgyermekes családanyát; botrány, ha egy-egy vidéken kihal a vallásos élet; botrány az erőszak diadala a jog felett.

Mindez azonban, fiam, csak annyiban kösse le érdeklődésedet, amennyiben ítélőképességedet érleled rajta.

A lelkekben éppen úgy, mint a népek életében, a történelem folytonos újrakezdődés: ma sincs semmi a nap alatt, amit az elmúlt korok ne láttak volna.

A komoly ember szilárdan áll és távol tartja magát a trágár ocsmányságoktól, melyekből habzsol a világ. Még ha megáláztatások gázolnának is át rajta, akkor sem veszítene nagyságából.

Hogy ilyen komolyságra és érettségre juss, rendezd be fiam, bizonyos szent közömbösség szerint életedet. A rossz nem fog erőt venni rajtad, minthogy legjobb tehetséged szerint alakítod önmagadat, ezt a legteljesebben téged illető valóságot.

Közben gondoldj arra: ha onnan felülről nem segített volna kivételesen a kegyelem, talán még helytelenebbül jártál volna el, mint a többiek.

Amíg a világot az eredeti bűn következményei uralják, addig az állat mindig azon lesz, hogy az angyal helyére üljön bennünk.

A gyöngé lelkék botránkozásai ellenben sohasem fognak eltűnni.

Ó, mennyire szem előtt kell tartani ezt, miközben az ifjú lelkekhez közeli-tünk! Az ő friss benyomásaik csak csodával határos módon mosódnak el és ezért megértem Krisztus átkát azokra, akik beszennyezik a fiatal lelkeket: a tenger mélyébe kell meríteni az ilyeneket.

És mégis: akármit is tapasztalok, látok, hallok, én megteszem kötelességemet.

XXVIII.

BIZTOS BEFEKTETÉS

A parancsnoki hídon.

Feltételezem, fiam, hogy nem szándékozol meteorként átrohanni a világon, amelynek nyoma sem marad.

Megrakod tarisznyádat s azután menni akarsz; nemde már készen állsz az indulásra, már mozgolódsz, már készülsz beállni környezeted meghódításának munkájába?

Feléd tárja karjait a sok szervezet: a

hitbuzgalmi, a tudományos és a mozgalmi művek. Előre, *a priori*, egyet se vess el közülük, ellenben válaszd ki közülcsen azokat, melyek megfelelnek neked, elősegítik lelked ügyét és keretet nyujtanak tettered kifejtésére.

Istenem! De sok ilyen intézmény van. Mária Kongregáció, Szívtestőrség, cserkészlet, önképzőkör, testnevelési egyesületek, az Emszo, a Kalot, az egész Magyar Szociális Népmozgalom, a népfőiskolák, a katolikus önképzés esti tanfolyamai, a szociális gondoskodás és a Karitás művei, az árvaházak és szegényházak, a missziók, a templomépítések . . . Csak úgy rendszertelenül sorolom fel őket, mégis csodálattal kell megállapítanom, hogy mennyire tud alkalmazkodni az Egyház, vezetősége és tagjai egyaránt, minden korhoz és minden helyzethez csak azért, hogy Krisztus országa terjedjen.

Azonban, amint a jó tűzoltó sem a gomolygó füstfelhőknél vagy a lángok tetőpontjánál kezdi oltani a tüzet, hanem az ezeket tápláló tüzfészket támadja meg, úgy te is igyekezz arra fordítani figyelmedet, ami sürgősen igényli segítő kezedet és buzgóságodat és biztos befektetésnek mutatkozik.

Mit gondolsz, miről akarok beszélni? Nem is sejted hát?

Az iskoláról és a sajtóról.

Mi dönti el teljes egészében az ember életfeltételeit?

Gyermekkora.

És ki alakítja a gyermeket? A tanító, kire a szülők rábízzák.

Elég az hozzá: akié ma a gyermek, azé holnap a férfi.

Az iskola az a forrás, ahonnan a jövő nemzedékei előbugyognak. Ha ellátogatok oda és meghallgatom a tanítókat, előre tudhatom már, mit fognak érni a következő tíz-húsz évben a kisgyermek és nagy fiatalemberek, kik ma oda járnak. Költségeid javát tehát az iskolára kell fordítanod: időt, pénzt és szervezési munkát egyaránt.

Azután itt van a sajtó, Isten országának ez a másik nagy erődje. Kortársaid több mint háromnegyed részének ez kizárólagos szellemi tápláléka, hatása pedig senkit sem kerül el. Megjelenik reggel, délben, este.

Az ujság, melyet olvasunk, bizonyos gondolkodásmódot, szellemet és megítélési módot teremt bennünk. Amint nincs közömbös iskola, úgy nem létezik semleges sajtó sem.

„Aki nincs velem, ellenem van; aki nem gyűjt velem, szétszór.”

Mondd meg, fiam, mit olvasol és megmondom, ki vagy. Olyan napilapokat ol-

vass csak, amelyek nem rombolnak le értékeket benned és az ilyeneket terjeszd is minden erődből.

XXIX.

ÚTBAN HAZAFELE

Egy amerikai tudós állítólag fölfedezte az élet meghosszabításának módját. (Ujsághír.)

Az összes különféle oltás, minden ke-nőcs és gyógyír, az orvostudomány minden előrehaladása, a világ összes meleg-fürdője csak pillanatokkal tudják földi életünk tartamát meghosszabbítani: a halált nem fogják megölni.

Az emberek beletörődhetnek a legszigorúbb életmódba, vállalkozhatnak a legkínosabb lemondásokra, sőt alávetethetik magukat morfiummal csillapított kínos műtéteknek, előbb-utóbb mégis oda kell tenniök a lap aljára a végső pontot.

Annyira igaz ez, hogy az orvosok folytonosan martalékul esnek a szatírának és a komédiának éppen azoknak a betegeknek révén, akiknek bajait nem tudták meggyógyítani, hanem csak pénztárcájukat sikerült kiüríteniök.

Az emberek nem fogják megölni a halált, minthogy Isten rendeléséből ez a bűn büntetése.

Ha jól megnézzük, a halál a hit és a bánat érzetét kelti bennünk.

Hiszem Istenem, hogy beleszólsz a földi dolgokba, hogy atyai gondot viselsz nemcsak a közösségekre, hanem mindenegyres emberre, összes szeretteimre és énreám. Hiszem, hogy ismered halálom évét, hónapját, napját, óráját, és amit te akarsz, az csak jó lehet. Segíts, hogy elkerülhessem a sztoicizmus hidegségét és az élvhajászó epikureizmust: ezek Tőled messze tévelyegve vitatják a halállal szemben vallott álláspontomat.

Elfogadom a halált engesztelésül a bűnért, az eredeti bűnért és parancsaid ellenére szabad elhatározással elkövetett bűneimért. Gyakran egy-egy őszinte bánat nyomán javulást és bűnbánatot ígértem; nem volt azonban hozzá elég bátorságom, hogy állhatatosan kitartsak, hogy megjavuljak, hogy helyrehozzam a mulasztásokat. Halálom majd kezembe adja az elégtétel kulcsát. Add meg kegyelmeddel, hogy ne fordítsak hátat ennek az alkalomnak, amit ekkor utoljára kínálsz fel nekem.

A keresztény ember számára a halál a gyermek visszatérése az atyai házba, hiszen életét csak azért kapta, hogy kiérdemelje vele az Őhöz való hazatérés örömét.

Pihenő ez az életút fáradalmai után,

a hajó révbejutása, kijárat a fénymezőkbe torkoló alagútból, *natalis dies* — születésnap: a szentek végnélküli örökkévalóságra születésének napja.

Kétségtelenül, illik erre a napra bevonni a halotti szobát sötét kárpittal, ahol fennakadnak a könnyek, — Jézus is sírt Lázár sírjánál — főleg azonban ne felejtjük el a virágot, legalább néhány szál virágot: ezek újraéledésükkel minden évszakban jelképei a halhatatlanságnak, mely egykor bennünket is magához bűvöl.

Az élet nagy jó. A halál pedig egy másik jó: Krisztus is megízlelte.

Alleluja!

XXX.

ÉS SZÁZ ÉV MULVA? . . .

Talán holnap . . .

Hol leszek száz év mulva?

Nem testemről beszélek. Az csak sátor volt, mely lelkemet óvta.

Lelkem, te hol leszel?

A paradicsomban? A pokolban? A tisztítóhelyen?

A *paradicsomban* talán? Jézus Krisztus gyakran szólt a mennyországról: Jeruzsálemhez, a fővároshoz hasonlította, ahol akkoriban minden ragyogást egybe-

halmoztak; máskor nagy lakomának nevezte, ahol szigorúan kötelező a menyegzősruha, majd pedig Atyjától kormányzott országnak mondotta.

Mennybemenetele előtt egybegyűlt barátaihoz fordul és kijelenti előttük, hogy fölmegy Atyjához, előkészíti ott helyüket és el fogja nekik küldeni a megerősítő Lelket.

Kezemben lesz-e száz év múlva az útlevél: „Jöjj, derék szolgál, jöjj be Mestered örömébe?” Fogok-e gyönyörködni száz év múltán mindörökre a „Választottak körtáncá”-ban, amit Fra Angelico festett virágok és muzsikáló angyalok közé, kiknek szimfóniái sohasem fognak véget érni?

Vagy pedig száz év múlva talán a *pokolban* leszel, én lelkem, és Istentől menthetetlenül elhagyva, teljesen megfosztva a szeretettől, kétségbeesett lelki ismeretfurdalások közötti haláltusában és a kárhozottak zűrzavarában kell szenvedned? Kárhozottan kell-e majd égned a tűzben a nélkül, hogy felemésztődhetnél vagy megsemmisülhetnél?

Tizenhét alkalommal van szó az evangéliumban a poklóról. Elég ez ahhoz, lelkem, hogy higgyél benne, vagy pedig felidézzük a történetet, melyet Jézus beszélt el? Jól ismered annak a gonosz gazdagnak történetét, aki egy cseppnyi

vizet koldult a szegénytől, hogy nyelvét megenyhítse.

Ha pedig száz év múlva sem a paradicsomban, sem a pokolban nem lennék, akkor a *tisztítóhelyen* leszek; várom engesztelésem végét, szenvedek, mint a műtőkéstől szaggatott élő test. Talán teljesen elfelejtenek azok, akiket a legjobban szerettem és akiknek emléke néhány év múlva utánam kihal. Fognak-e imádkozni értem? Megajándékoz-e valaki alamizsnaképen egy *De profundis*-sal? Eljut-e hozzám egy-egy szentmise érdemszerző kegyelme, hogy szabadulásomat siertesse?

Hol leszek száz év múlva?

A paradicsomban, a pokolban vagy még a tisztítóhelyen?

Isten akarata az, hogy a paradicsomban legyek.

És az én akaratom önmagamat illetőleg? . . .

*

Még sok mondanivalóm lenne, fiam. A harminc fejezetre szabott szűk keret azonban nem engedi meg.

Siker koronázta-e igyekezetemet?

Belekóstoltál már az elmélkedésbe, az eszmény szolgálatában élt több életbe?

Én elszórtam a magot.

Adja Isten, hogy ne maradjon pusztá jókívánság, hanem növekedni lássad önmagadban.

TARTALOM

Előszó	3
Bevezető	5
Az ötperces elmélkedés	7
I. A tükör előtt	9
II. Credo — Hiszek	12
III. Szép az élet!	14
IV. Valakivé válni	17
V. Miért fussunk?	20
VI. A versenypályán	22
VII. Ha az emberek megfigyelnék az állatokat	25
VIII. Miből áll a boldogság?	27
IX. Mosolygó arc, baráti kéz	29
X. Lovagi választékosság	32
XI. Bízzál önmagadban	35
XII. Bízzál Istenben	37
XIII. Csak az igazságot	40
XIV. Szolgád, vagy . . . kényurad: a test	43
XV. A ballépés után	46
XVI. Szemed	48
XVII. Éjtszaka	50
XVIII. Pénzeszsák és páncélszekrény	52

XIX. A barátság	55
XX. Hogy jobban szeress engem	57
XXI. Maradj gyermek	59
XXII. Vállvetve	62
XXIII. Félórát hetenkint	64
XXIV. A megszentelt hazaszeretet	66
XXV. Hagyományok nyomán	70
XXVI. Kitartani	72
XXVII. És mégis	74
XXVIII. Biztos befektetés	76
XXIX. Útban hazafelé	79
XXX. És száz év múlva?	81

